DE TRIBUS P. OVIDII NASONIS FASTORUM CODICIBUS MANU SCRIPTIS

COMMENTATIO.

SCRIPSIT

VITUS LOERS D^r.

Insunt variae lectiones integrae praestantissimi codicis manu scripti Treverensis, nunc primum collati.

TREVIRIS.
SUMPTIBUS ET FORMIS FRID. LINTZ.
MDCCCLVII.

P. Ovidii Nasonis Fastorum editio, qualem esse decet, adhuc desideratur. Nam e veteribus huius carminis editionibus complures quidem de singulis eius partibus explicandis et illustrandis copiisque criticis augendis et congerendis bene meruerunt, at nulla earum est, ne ipsum quidem ingens volumen P. Burmanni, quae ad illam laudem aspirare possit; et alia erat olim, quam hodie, et a nostra consuetudine diversa ratio scriptores veteres tractandi edendique. Nostra aetate apud Germanos E. Gierig commentarios ad Fastos scripsit doctos et copiosos, verum praeter verbositatem qua laborant, multos iidem continent errores, textum autem hic vir paucis emendatis repetiit Heinsio-Burmannianum, qui plus trecentis locis corruptus est. J. Conradi editio ad interpretationem carminis non inutilis, sed in usum studiosae iuventutis composita angustis scholae finibus se continuit. Neque R. Merkelii editio maior, quae operoso volumine a. MDCCCXLI. prodiit, id praestat, quod ab huiusmodi opera requiritur. Nam quod ad interpretationem attinet, commentarii eius „cinnus quidam" ut ipse appellat, vel disposita quaedam per genera congeries sunt doctarum disquisitionum et commentationum de rebus sacris, historicis, astronomicis, de fabula, festis ac temporibus, quae ab Nasone in Fastis, doctissimo opere, tractantur et vero etiam quae non tractantur; qui doctrinae quidem copia abundant, sed usu parum habiles sunt et ad intelligendum saepe difficiles, crebroque ad res alienas neque quicquam ad carminis interpretationem pertinentes deflectunt; explicationem verborum et difficultates orationis raro attingunt. Sed a rebus dubiis et falsis et alienarum quaestionum ambagibus si purgarentur, cum Gierigii commentariis illis perutilem et copiosissimam ad pleniorem illam et perfectiorem editionem materiem suppeditarent. Quod ad scripturae emendationem et criticam operam attinet, idem editor varias lectiones codicum magna diligentia recognovit, digessit ac multis novis copiis auxit, sed de fide ac pretio codicum deque familiis mira sane proposuit opinionum commenta, quae tota retractanda et diligen-

tius examinanda videntur. Textum plurimis locis, ubi vitiosus erat, emendavit et imprimis ab illis praeproperis sive levibus emendationibus editionis Heinsio-Burmannianae purgavit scripturamque veterum librorum restituit. Non pauca tamen, quae emendanda erant, omisit, complura, quae integra, coniecturis suis vexavit et frustra in suspicionem vocare studuit, aliis locis coniecturas sine idonea causa induxit. Ut autem plenior illa editio, quam adhuc auctorem quaerere diximus, ordine instituatur, ante omnia pergendum videtur in apparatu critico augendo, corrigendo et rectius aestumando. Quare tenuem hanc collectam, quae tribus Fastorum codicibus manu scriptis iudicandis et percensendis continebitur, non inutilem nec ingratam horum studiorum amatoribus fore existimavi; in qua quid praestare voluerim, paucis accipe. Codex Fastorum egregius est Treverensis, adhuc parum cognitus neque ab ullo collatus. huius codicis varias scripturas et copias criticas primum quam diligentissime potui excerptas in hoc libello integras proposui. Deinde ut facilius et rectius esset iudicium de auctoritate ac bonitate et ratione huius codicis et Petaviani I., cui a Merkelio in editione sua nuper summa laus atque auctoritas tributa est, varias scripturas Petaviani illius omnes exhibui et ubique exadverso posui scripturam codicis Treverensis, quidque inter eos discriminis esset, indagavi. Adiecta sunt pauca de collatione et variis lectionibus eiusdem Petaviani I., quae in commentariis Merkelianis numero 43 indicatae leguntur. Quo loco disseritur etiam, qua fide vetustatis illa Merkelii recognitio et editio textus nitatur. Cumque Monacensem II. sive Bavaricum II. e codice Treverensi descriptum esse et tamen innumerabilibus fere locis ab hoc exemplari dissentire reperissem, pari modo et horum duorum codicum varias scripturas Fastorum libri I. II. et III. iuxta et exadverso posui. Atque hoc duplici factum est de causa. Primum et maxime ut manifesta esset codicis illius ex Treverensi origo, quaeque inde esset illius copiarum ad horum carminum recognitionem et emendationem auctoritas ac fides; deinde ut hoc novo et illustri exemplo ostenderetur, quid una saepe manus insulsa et imperita apud Nasonem valuisset ad optimam scripturam depravandam.

I.

Codex Treverensis est bibliothecae cathedralis ecclesiae Treverensis. fuit hic olim, ut in fine libri a recentiori manu perscriptum legitur, „Sancti Godehardi, episcopi in Hildeneshem“, q. e. bibliothecae ecclesiae cathedralis Hildeshemiensis. De fatis huius libri posterioribus

nihil reperire potui, nisi quod fine superioris saeculi fuit „Christophori comitis de Kesselstadt", Treveri, cuius fratres, cathedralis ecclesiae Treverensis quondam canonici, hereditate acceptum cum aliis libris perantiquis eiusdem ecclesiae bibliothecae donarunt, in qua nunc sub numero 118 asservatur. Est membranaceus, chartarum forma quae vocatur octona, folia habet LXIII. singulae paginae pleraeque versiculos tenent XL, paucae XXXIII, XXXIV, XXXVI, XXXVIII, XXXIX, XLIII. Saeculi videtur undecimi vel duodecimi. Compluribus et quantum ego iudicare possum quinque aut sex diversis scriptus est manibus, quarum prima, quae pertinet usque ad I, 281., pinguiori ac pleniori usa est litera, contra arguta ac gracilior est manus altera. tertia minus usu polita et elegans est et perparvam tantum partem, CIV versus, a II, 627. usque ad II, 731. exaravit. Sequitur litera, nisi eadem, ab altera manu non multum diversa. Quarta manus in literarum forma aliquid proprium habet, sed tamen antiqua est et emendatior est scriptura. pertinet a III, 43. usque ad IV, 29. quinta paullo minoribus usa literis sed nitida et elegans est, a qua tres postremi libri, a L. IV, 29. usque ad carminis finem scripti sunt. Maximum harum manuum, quae omnes antiquae sunt, cernitur discrimen in s litera, quae in iis, quae a postrema scripta sunt manu, constanter longa est, item in quarta, nisi quod, sicubi in fine verbi aut versiculi est superscripta, rotunda est; in altera manu ferme promiscue longa et semirotunda, consimilis literae ς Graecae, nisi quod paullo longiorem infra ubivis et recurvam virgulam habet, in reliquis promiscue rotunda et longiuscula. Proprium scriptura huius codicis et illud habet, praecipue in libro altero et tertio, ut in fine breviorum versuum saepe ad extendendam et producendam eorum longitudinem una vel duae maiusculae sive capitales literae vel lineola anguiformis cum maiuscula litera posita sit, ferme sic: *amori — S, en — T, sUO,* quod ex hoc codice imitatus est Monacensis II. et in aliis quoque illius aetatis manu scriptis bibliothecae publicae Trevirensis reperitur. Compendia scripturae et sigla permulta et omnium manuum insunt, neque a communi consuetudine diversa, sed qualia in MSS. illius aevi non raro inveniuntur. Codex, qui nobilium dominorum bibliothecas semper ornasse videtur, paucissimis plagulis exceptis neque usu valde tritus neque situ manuumque tactu sordidus, paucis quoque glossis ac scholiis instructus est. De orthographia nihil addo, quia in variis scripturis de hac re in aperto sunt omnia, ut lectores ipsi facile videre ac iudicare possint. Illud apparet vel levi adspectu, *ae* diphthongum in hac membrana nusquam inveniri, sed ubique scriptum esse simplex *e,* sine illa virgula multarum recentium membranarum, similiter pro *oe* diphthongo ubivis esse *e*, pro *ti* in medio verbo constanter prope et ab

omnibus manibus scriptum esse *ci*, item *bachus, honus, perhennis, inhermis, hora pro* ora, *quotiens,* saepe *nephas, phocus*, et praeter unam manum ab omnibus plerumque *dii* pro *di*. Scriptus videtur in coenobio quodam, in quo complures simul monachi libris describendis operam darent. — Sciendum autem est, collationem hanc a me factam esse ad editionem Merkelianam a. MDCCCXLI.

Variae lectiones codicis manu scripti bibliothecae ecclesiae cathedralis Treverensis.

I, 1 lacium — 2 sub *in versus ordine omissum, sed super additum est* — 3 et 18 uultu. *Sic codex hic prope constanter, non per* o uoltu — 5 dedignatus. *margo ab alia m.* ul aduersatus — 8 quo. *margo* ul quod — notanda. *corr. in marg.* notata — 11 signancia — 12 premia — 25 silicet ut fas est — 31 racio — nouerit, *correctum* mouerit — 39 mensis primus — 41 tercius — 46 officium — 61 tibi. *rec. manus correxit* mihi — herencia — 62 cindere. *sic frequenter* c *pro* sc. *Vid. v. 167* — 63 nunciat — 64 erit. *margo a r. m.* ul adest — 65 bifrons — 68 ocia-ocia — 72 bona sunt bona — 76 falesca. *margo* silisca-phocis *pro* focis, *ut saepe* — 85 iupiter. *sic constanter, non* iupp. — totum cum spectat — 95 tunc — 96 optulit — tepens. *corr.* repens — 106 aqua et tellus-erant — 109 flamma petit celum — 110 fretumque loco — 112 membraque digna — 113 qm̄, *q. e.* quoniam — 122 per tutas — 126 et redit-iupiter — 128 mixtaque farra — 130 clausius — 131 sic quondam uario uoluit. *margo a r. m.* ul scilicet eterno (*gl. scripturae* alterno) quia plura nomina habuit — 135 frontes — 137 uester, *superscr.* ul uestri — 140 portas — 141 hora-uertencia — 142 internas — 145 uultu — 147 sumsi — 148 suspectans — 153 arbor — 157.159 tunc, *ut v.* 151 — 157 ignotaque. que *a r. m. superscr.* — 158 nectit — 160 nouanda foret. *a r. m. adscriptum* uocanda fuit — 164 phebus — 167 commisi nacentia — 168 inhers — 169 obidem — 174 deos i. h. uoles — 175 tabellis. *in marg. a rec. m. corr.* kalendis — 176 uices, *marg.* ul preces, *a rec. m.* — 177 ferebat — 178 omina, *per siglum. Vid. cod. IV, 833. et I, 51. I, 208.* — 182 conc. illa — 183 silencia feci — 185 uult — 188 ceptum — 189 cur uides dentur — adice — 190 labat — mihi, *a 1. m. omissum, a rec. in marg. additum* michi — 191 secula — 192 putas — sumta — 200 thorum — 201 iup.-ede — 206 fenum — 209 loco c. ext. alto — 213 assument absumta — 214 uiciis — 216 scisciuntur — 217 precio precium. *pro* nunc *vel* non *rasura est* — 218 amicicias — 220.221 era-era — 226 tamen *erasum, marg. adscriptum.* — 232 ni. *marg.* ne *a rec. m.*

I, 235 ac ego, *sed post* ac *est rasura* — 236 a ioue — 238 lacium — 239 puppem — 242 harenosi — 243 tunc ardua silua — 244 bobus erat — 245 ara mea est colli quem uulgus nomine nostro — 246 paciens — 249 iusticiam — 250 reliquid. *haud rarum in hoc cod. vitium. marg. a rec. m.* ul ultima celestum. *Ex Met. I, 150.* — 259 pectine. *in marg. corr.* pectora — 260 elabii. *in marg. corr.* ebalii — retulit arma tacii — 261 sabinos, *corr.* sabinis — 262 tacitos (*superscr. ul* tacios) duxerat — 263 uelud — inquid — 266 demserat, *superscr.* dempserat — inuidiosa — ceras — 271 sulfura — 272 tacio — 278 quesita — 280 demta — 282 cesarioque, *corr.* cesareoque — numine — 283 uidentes — 284 quidquid — 286 domitas, *corr. ab alia manu* famulas — renus — 288 autor — 289 ex istis — dicere. *vid. supra ad v. 62* — festis, *corr. fastis* — 291 phebo nimph. — 293 iupiter — 295 ut/stellas — 298 domos — 299 uiciisque iocisque — 300 alcius — 301 et uinum — 302 officiumque — milicieque — 303 ambicio — gloria fusco — 304 solicitauit — 305 distancia — 306 suppos. — 307 olimpus — 308 que *omittit* — 311 tercia — 313 queruntur — 314 preceps, *superscr. a r. m.* precipue — subibit — 315 imbres missi de nubibus — 316 lira — 317 ductos, *marg. a rec. m.* ductis — 322 rogas, *sed marg. corr.* rogat — agit — 323 ueniunt — agantur — 325 annalia. *marg. gloss.* agnalia *est* agonalia — 326 litera — demta, *superscr.* p — 328 est ipsa — 329 pars. *marg. a rec. m.* fas — 331 et prius anticus — 339 mirras — 341 eufrates — 351 lactencia sulcis — 353 penas — 359 mox et. *superscr.* ul noxe — 360 bache — 361 suis — 365 genetrix, *superscr.* genitrix — 373 transformat et alterat arte — 375 rorancia — 378 ipse dabit — 380 dabit — 381 pauit ouis pratum — 382 diis — 383 animas cum ponat — 385 hiperiona — 387 triplici semel est. — 389 sabeos — 392 quidem est, sed — 393 celebrabat gr. bachi — 394 tercia — 395 dii — licei — 396 loci — 397 satirorum — 399 sillenus — 400 qui rubroque auidas. *Ad v. 415. adscriptum:* qui rubro pauidas inguine terret aues. — 402 thoris — 405 naiades — 406 aderat — 408 dissuto. *superscr. a corr.* disseto. — 411 satiris — micia — 413 sillene — 414 nequicia — 415 ortorum — 417 sola s. in illa — 419 pulcris — 420 uultu — 424 luso. *marg.* ludo — 427.435 nimphe — 428 ipse sui flatus — 433 silleni — 436 reicit — 437 obcena — paratus. *marg. a r. m.* ul moratus — 439 penas autor — 441 solacia — 444 sonos. — 445 nichil — 446 diique — 447 non tamen hoc falsum est. nam diis — 449 nunc denique — 452 phocis — 454 inache laute — 456 prouocat — 457 delfin — 461 titono — 462.470 archad. — morem. que *omissum.*

correctum de more — 466 diriget — 467 dictum — 469 ipsa — 471 quamuis — 475 hoc — 478 archadiam parasiumque — 479 inquid (*ut saepius in L. I. et tribus postremis, nusquam in III. et II.*) — 480 siste puer. lacr. — 489 tiriis — horis — 491 tideus — pegaseus — 494 latet. *marg.* ul patet. — 495 errat — 497 et firma mente. *marg. corr.* firmus — 503 puppem — 509 diique — 512 nemorum nimphe — 515 hi f. ingencia menia — 517 menibus. *marg. ul* montibus — his solus — 519 litora — 526 nec minor — alcior — 533 recusat. *superscr.* et — 536 iulia nomen habet — 537 decendit — 538 medio — sono — 539 pupibus — lacia — 540 ipse — 542 arch. — 543 erictidas aplicat — 545 hospicium — tegea — 547 tirinchius heros. — 548 sentit — 550 aduersos — ferox — 559 abibat — 561 reuocamen uocesque — 562 ultor in antra uenit — 563 obice — 564 honus — 565 mouerat illis — 566 honus — 568 mollis — 573 quociens — thiphoea — 574 ethneo — 577 *a rec. m.* miseram — uitam — 578 iupiter — 582 erat, *corr.* habet — 585 at uates felix ut diis — 591 *marg.* ul cinerosa — 592 contigerant — 593 affrica — 595 messala. *rec. m. marg.* ul messana — 599 summat — 602 corui uitulos. *superscr.* titulos — 603 rerum mensura. est *omittit.* — 605 fabios supra. — 608 numen habet — 611 originis urbi. *marg. a rec. m.* ul origine uerbi — 612 iupiter — 616 pater urbis honus — 617 respiciat — ubi tercius — 618 fient parasie — 621 destinet, *superscr.* destinat. — 624 honus — 625 immicia — 626 exemptum. *gl.* ereptum. *marg.* ul constituisse. — 627 tunc par. tegee — 630 *marg.* ul examinanda — 633 placantur prouertaque — 634 menala — 636 erat — 639 prospiciens (*superscr.* as) laciam — 640 restituere — 641 furius, *a corr. ante fuisse videtur* curius — 643 sumtis — cecesserat — 644 uulgus — 645 sparsos — 646 corrigit — 650 thoro — 651 phebe — 652 regentis — 653 dimiserit — 654 nullo iam lira nulla — 658 sementata, *corr.* sementita — 659 sentit — inquid — 660 sacra stata, *corr.* stata sacra — 661 sacri est sic — tempora certa, *superscr. a rec. m.* e — o — 665 suspendit — 666 uulnus — 671 frugum matres — 675 cons. superis — correpta — 676 est *omittit.* — 677 saciate — 679 autus — 683 grau. cultus c. culta, *marg. ab eadem m. corr.* cultis — 685 subiectis formice — 688 uicio — 690 diuiciis — suis, *in marg. explicandi causa ut videtur adscript.* seges. — 691 uiciant. — 694 ord. — 696 ratasque diua preces. *marg.* utraque *post* ratas *addit* — 697 apcior — 700 factaque. *marg.* ferrea — 701 diis — cathenis — 705 precedit — 707 fr. illa dies — 709 deducit pacis ad aram — 711 aciac. *superscr.* actiac. — 717 eneadas, *superscr.* es — 719 paccal. — 721 perhennet.

II, 2 hic mensis. *in marg. pro glossa:* it — 8 et quis — 9 milicia — 14 quislibet — 17 uultu — 18 paccando, *corr.* pacando. — 19 piacula, *superscr.* ul piamina — 21 a rege — 22 ueteri in lingua — 24 turbida — 27 ipse ego flamineam — 35.44 nephas — purgamine — 39 Autoridem. *glossa* Patroclum — 42 fasida fouit — 43 Naupactoloe — 45 ha — 48 ut ante — 53 spacio distancia — 55 frigie — 57 ubi sint illis quaeris — *post* kalendis *punctum.* — 60 sacrorum — 63 repertor — 66 stacione — 67 auerni — 70 summi — 71 ether — 76 uultum — 76 lira — 77 liram — 78 notabat, *corr.* bit — 79 celatum — delfina — 80 his — 81 felix ab amoribus — 82 liram — 91 cinth. — 92 impleu. undas — 94 liricis — hora — 98 tucius — 99 districto — 101 pupim — 102 hec non sunt — tuenda. *marg.* tenenda — 103 inquid — 104 sumta — lira — 106 phebe — 107 induerat tirio — 110 transiectus — 113 delfina — 114 honeri — 115 ille sedet chiteramque tenet preciumque ferendi. *marg.* ul uehendi — 117 dii — delfina — 110 iupiter — 119 quoque es *in marg., in versu erasum, ut putem fuisse* quibus est — 121 pectore — 122 his factis; *marg.* ul fastis — honos — 126 eroici — 129 ante *in versu omissum, in marg. adscriptum* — 130 nam — urbis — 131 iupiter — 134 transsilienda — 135 te tacii — cecinnaque — 140 repulit i. nephas — 148 zephiris micior — 150 erunt *sub rasura* — 152 reliquid — 153 tercia nox ueniet — 155 amadriades — 156 calisto — 159 cinchia — 163 mille — phebe — 167 hac — tegea — 169 dixerat et nimphis nimpha — 171 tumore est — 173 licaone — 175 impleuerat — 179 uultus — pelice — 180 iupiter inquid — 190 artophilax — 191 canamque petit — thetim — 195 uegentibus armis — 197 honus — 199 hisdem — 202 *post hunc versum codex notum illud distichon sine varietate habet.* — 205 distr. — 206 tirrenum — 207 libica de gente — 209 uulnera — 214 occulit alta — 217 artus — 218 *hic versus margini adscriptus est.* Zephiro — repente — 227 milia — 228 restat. *corr.* et — adest. *corr.* habent — 229 latratibus — 232 uuln. — 235 at tamen, *superscr.* ut tamen — 237 impubes, *corr.* is — 239 possis — 241 cont. solo, *corr.* loco — 242 latet — 245 phebus — 252 tentat, *superscr.* pt. — 255 idrum, *marg.* idram — 257 more est — 259 phebus — 263 perhennia — 265 tercia — 266 erunt. *marg.* *ul* eunt — 268 attigerit — 270 archades archadiis — 271 tisphalides, *corr.* stiph. — 274 trezone (*corr.* trezonie) parasieque — 275 pan illis nomen aquarum — 278 tunc — 280 erat — 284 ipse feras — 288 archades — *Codex a r. m. hunc ordinem sequitur:* 289 290 uita feris — uulgus erat — 295 296 nullus adhuc — amicta sua — 293 294 nullus anhelabat — colentis erat — 291 292 pro

domibus — duabus aqua. *Correctum est:* 289. 290. 293 294 291 292 295 296. — 292 duobus — 293 hanelabat — 295 sed quisque, *superscr.* se — 298 tollerare nothos — 299 monimenta — 303 thirincius — 304 loco — 306 est *omitt.* — 311 inde bachi — thiloni, *superscript.* thimoli — 312 hesperus — 313 tofis — 315 cumque parant — 322 cindebant — 326 thoris — 336 sorte — 339 att. metu redit hic ut ipse uiator — *corr.* sepe *pro* ipse. *et superscr.* metu tremuit ceu sepe — 340 retulit — 345 hora — 347 thirinchius — 348 repulit — thoro — 349 et comites inclamant. lumina — 354 lida — 358 inque tuo. *marg.* ul suo — 361.371 uerubus — 365 cestibus — 366 ludos — 370 repecta. *marg.* recepta — 371 stridencia — 378 qui bene gessit — 380 quaeue locum tali — 383 hos iubet afferi paruos. *marg.* his = is. (394 ex illis) — 389 uidebas — 393 ha quam. *secundo loco* ha *omitt.* — 397 aut si quis — autor — 402 dep. simul — 403 uagierant — 404 hii red. — 406 tabella fuit — 410 romula nunc, *marg.* non. — 416 lingit lingua — 419 locus ille lupercal — 421 quis uetat — archad. — 422 archad. — liceus — 423 non tu. *marg.* *ul* num. — 425 pacienter — 430 ceptra — 433 inciduus (e *superscr.*) — 435 nupte uirique — 436 suplic. — 439 inquid — ircus — 444 erectis, *a corr.* — percucienda — 445 cursu. *marg.* ul motu. — 460 iupiter. — 461 eufratem — 462 mersit aquae — 463 tegebant — 467 nimphe — 468 et diis auxilium — 470 cernis — numen — 471 nephas — 472 ne uiolent — siri — 475 hasta quiris — 481 iupiter — inquid — potencia — 483 alter — 485 in sidera. — 487 iupit. — 488 athlas — 491 subeuncia — 492 hic grauis — 493 arump. — 495 *marg.* ul falsoque — 500 retulit — horruerantque — 504 ne — lumina — 506 miliciamque — 509 faciunt — 518 primicias — 525 tunc — 532 piras — 535 proiectis, *marg.* porrectis — 540 phocis. — 541 autor. *Sic passim et constanter.* — 543 rura, *corr.* dona — 545 pugnantibus. *superscr. ab alia m.* pugnacibus — 551 uolasse, *a r. m. corr.* ululasse — 552 uulgus — 553 postea — 556 exspectat — 559 himen. — 561 dii — 562 phoci — 564 errent, *sub ras.* — 565 supersint — 566 nostra pedes. *adscript.* dies — 573 tunc cantata tenet — bombo, *corr.* bumbo. *marg.* ul plumbo. — 576 obtusum, *sed corr.* obsutum — menta — capud — 579 uicimus. — 580 dixit — 583 iupiter — 583 uictus amore — 584 pacienda — 585 iacebat — 587 tum uocat — nimphas lacium — 590 summo succubuisse deo — 591 quae est mea — 595 tiberinides undae — 597 lar nom. *post* illi *punctum* — 598 sill. — 599 uicio — *a 1. m.* illa. *corr.* almo ul amon — 603 adit — 604 inquid — 605 iupiter — 606 eripit huic linguam — 608 nimpha —

610 tunc — 611 uim parat hic uultu — 617 propinqui — 619 quidquid — 620 dissimulare. *superscr.* dinumerare — 625 tantalides — matres, *corr.* fratres. — 626 tosta. *marg.* ul cocta. — 627 progne — 629 diis — boni — 631 amoris — 632 incinctos. *marg.* ul immixtos — missa. ul iussa — puella. *marg.* patella — cibos — 633 sompnos — 634 larga — 636 in sacra uerba mero — 637 celebratur. *marg. ab eadem m.* ul celebretur — 639 diffossus — 641 domini de parte — 643 ara fit hic. ignem — curta — testa. *marg.* ul testu quod idem. — 645 construit arte — 647 tunc — 652 et signis — 654 lactans — 655 supplex. *marg.* ul simplex — 657 ingencia — 659 ambicio — 661 tiareride — 663 ociades — 672 stacione — manes — 682 spacium — 683 est *omitt.* — 691 nudarunt — inhermem — 692 hec — cupiunt — 700 monstrat — 701 ortus — 702 septus — 703 latencia — 705 nuncius — descissaque. *marg. ab ead. m.* ul decussa — 709 nephas — 711 phebus — 712 primus — 718 creditus — 720 longas — 722 ocia — 726 bella refetre. *superscr.* arma — 727 thorus — 730 feruet — 731 collacia — 733 super est — 735 ipsi — 739 lucrecia cuius — 740 thorum — 742 illa sono — 745 audistis — 747 post modo — 749 sint tamen hi reduces — 750 quolibet — 751 mens habit — quotiens — pulsantis — 753 in lacrimis — 754 uultum — 755 ipsam — pudicam — 758 honus — 759 furiales — 760 fuit. *corr.* furit — captus — 765 prenuncius — 766 pedes — 767 illa record. — 770 iniecte — 771 uultus — 774 timet. *marg. ul* tumet — 775 placide — presencia — 778 metumque thoro — 780 audaces forsque deusque — 783 collacia — 784 uultus — 785 collatini — 788 illa suas — 789 sompnum — 793 thorum — lucrecia — 794 uocor — 795 nichil — 800 uetat — 803 precio precibusque — 804 precio — 805 his ages *sub ras.*, *corr.* nil agis. — 806 fassus, *corr.* falsus — erit, *corr.* ero — 808 manu, *corr.* metu — 811 sparsis — 816 quoque — 818 perhennis — 823 debemus ut eloquar. *marg.* ul debebimus — 827 cohacte — 833 dampna — 836 capit — semianimi — corpora, *corr.* e — 839 perque tibi hunc — 846 et fecit, *corr.* secum — 851 prenuncia — 852 ne quo — 853 progne — 862 iam tibi, *superscr.* ul michi.

III, 1 clipeo — 2 nitidas. *marg.* ul madidas. — 5 manibus peragi — 6 nec minus — 8 et quid — 11 quis — 13 mollem decliui, *sprscr.* decliuo — 15 recepit — 18 sompnos — 23 sompnus — iam — 27 sompni — 28 sompno — 25 nescit — 29 collapsa — 30 uicta — 36 ammonitu — 40 iussa, *superscr.* ul uisa — 55 laurentia — 57 laurentalia — 61 ministris, *marg. schol.* magistris — 65 audierant — 66 in paruis — 75 dicimus, *superscript. a corr.* ducimus. — 81 ci-

crop. — 82 isiphilea — 83 micene — 85 lacio — 87 et si forte — uacat — 89 tercius — phaliscis — 90 aput — 92 menia — 93 equirius acer — his. *marg. corr.* bis — 94 turba forensis, *superscr.* curensis — 97 ordine fastos. *marg.* ul saltem — 98 autori — 100 erit — 104 tela — 105 hiadas — athlanteas — senserat, *marg. ab alia m.* ul nouerat — 106 senserat — 107 arthos — cinosura uocatur — 108 sinodis. *marg. corr.* sidoniis — elicen — notat — 110 per hec *in rasura, prius fuisse videtur* per hoc — 111 curr. non obseruata — 115 feno — feni. *marg. secundo loco* ul feno. — 117 magna — 125 seu quia ad — 126 spaciis — 127 inde pares — 130 quisque — 131 partes — ticiensibus — 122 rannes — 134 spacio — 135 ne — 139 febi — 140 tuas itidem. — 141 niteat fol. — 143 archana — 145 hinc esse — 146 cepta — repente coli — 148 spacium — pene — 150 in numero, *superscr.* ul a — 156 in multis, *superscr.* ut — 159 cognoscere — 164 quinta — 166 consummatur. *Glossa:* perficiatur — 169 gradiue et uiribus — 173 pacis studiis — 182 credita. *marg.* ul condita. — 185 capiebat — 186 thoro — 187 nomen romanus — 189 spernebat — 191 pauere — 192 iugeraque et inculti — 199 cetera dicet — 200 illo festa die — 202 tunc — 206 quas inter medias hec nurus orsa *a corr., ante fuit* ausa. — 207 nupte, *superscr.* rapte — 209 sed nunc. sed nunc *deleto et corr.* utra dii — 211 malitis in orbe, *corr.* an orbe — 212 uobis — 213 crinesque — 223 tunc — 229 diem prima meas. *a 1. m. corr.* diem primasque meas — 236 lapse soise (*marg.* sole) repente nurus, *sed virgula sub* lapse; *et* nurus *corr. in* niues — 241 ora, *corr.* hora — 238 uiuidaque, *marg.* ul humidaque — 244 parthus — 246 exquilias — 249 honeri — 252 iuuat, *corr.* decet — 260 mamuriumque canant — 261.262 nimpha — 262 facta, *marg.* ul festa — 264 religione — est lacus, *marg. a rec. m.* ul locus — 265 ypolitus loris — dicerptus — 266 additur illud equis — *corr.* illud aditur equis — 271 fortes manibus pedibusque — 274 bibit, *corr.* bibi — 280 signa coli. *superscr. ul* farra, *margo* ul sacra — coli, *marg.* ul fide — 288 uulgi — tortor — 292 numen utrumque — 298 perhennis — 300 hinc. *marg. corr.* huc — 301 bachi — disponit, *superscr.* ul deponit — 306 arta. *subscr.* arcta — 307 temtando — *superscr. a rec. m.* ul pugnando temptant — 309 dii — 312 sic quaciens — 313 dicere — 316 tecta. *marg. ab alia m.* regna — 321 iupiter — perductus — 322 stix. *Vid. varr. libri I. v. 62.* — 323 emissi laqueis quid agant, q. carm. dicant — 324 quaque trahant a superis sedibus — 325 nephas — 327.354 iupiter — 340 erina. *marg. corr.* eruta — 341 summes — 346 cinthius — 344 abigente deum — 347 motum. *superscriptum* ul notum — 351 credemus —

III, 353 cinthius — 356 adueniente die — 357 tellus rorata mane — 359 cum sedit. *marg. a rec. m.* ul consedit — 361 tantum modo — phebus — 364 dis — 366 iupiter. — 369 fulmina — 371 a media — deicere, *q. e.* dehiscere. *Vid. I, 62.* — 372 submisere — 374 in astra — 377 ancille — 378 quamque — 383 et 389 marmurius. *superscr.* r *super* a. — 389 tunc — Vs. 397—400 *in textu vel ordine desiderantur, sed in marg. adscripti sunt.* — 397 coniunx capitis discincta dialis — 399 tercia — mouerit ortus — dimensa — 405 artophilax — 409 ampelon — satiris (*corr.* satiro) nimphaque — 411 pendentem e frond. — 414 auulsum. *marg. a. r. m.* amissum — 415 ubi e terra, *a rec. m. superscr. i. e.* oceano — scandit olimpum — 416 phebus et al. ethera scandit equis — 418 phocis — 422 imperiis pignora iuncta uidet — 423 quo ueteris. *marg. sub ras.* dii u. — 429 martis — 430 ut iouis — 437 iupiter — iuueniles — uultus — 438 manus — 439 gigantes — 442 fixus olimpus — 443 nimphe — 445 colone (i superscr.) — 447 cur non ego (*literae* ued *erasae*) iouis edem — 452 respersis — comis — 453 nunc supra. *in marg. a rec. m.* huic *correctum.* — 461 bacum — 462 regenda — 463 et 484 thor. — 465 depexos — 466 uincit — 468 bacho ut 481 482 497 501 bache — 469 spaciataque — 472 harena — 479 harenis — 477 mea sors quo primum ceperat — 479 quid me in dessertis — 481 timpora — 482 cognite bache meas — 483 ausus ante — pelice — 484 thorum — 485 heus ubi — 489 nesciat — utar — 490 tociens — 491 ne, *a corr.* — 493 ut puto — pelex. — 495 refer hoc. — 497 illam, *in ras.* — 500 me iuuat et ledit ille pud. — 501 neque enim tibi, bache — 506 ei mihi — 507 audierat — 511 thoro — 513 uulcanus — 517 totidem cum deserit orbes — 522 accipiat — 523 perhenne — 524 non procul — tybri. *supra v. 520 est* tiberis — 525 uenit ad *correctum* et — 526 quisque suo — 529 pars ibi pro — 532 sumant ciathos — 534 sibilla — 537 posito longas — coreas — 539 uulgi — 541 occurrit nuper — 543 errat — 547 compositusque ignis tumulique — 553 thalamis — 554 repulit — 557 tercia nudatas — 558 tercia — 563 cumque uale dixit — 564 illi — 565 pede labitur equo — 566 menia respiciens — 567 cosyre — 568 libici — 569 hospicio — 573 hospicii — 574 pigmal. — 575 recensebat — tercius — 576 paranda noua est — 577 belloque petit — 581 gafidis amnes — 588 puppis notho, *v. 600* pupis — 593.594 *desiderantur* — 597 tum primum — 599 ducitur — litus — 603 littore — 606 lacios — 608 uultus — 609 heu fugiat 612 admonitus — 618 ei mihi — 619 ne refer — corpore digna — 620 uulnera — 633 uulnus — 621 compulit — horis — 631 orta

tiro est r. libica poss. in hora — 634 dissimulatque metus — 636 multa tamen — 639 thorum — 641 et fuge, ne dubita, mestum fuge dicere tectum — 643 uelox illi super ausa (*superscriptum* humili super arua) fenestra — 645 cumque metu — 646 damna — 647 tumidis — 653 nimpha — 654 amne perhenne latens anna perhenne uocor — 659 nimphen athlantida — 662 a ueri — 663 plebs uetus est nullis etiam nunc tuta triumphis — 665 def. illic. *superscr.* illuc — 668 multe sedulitatis — 669 incincta capillos — 673 perenne — 674 ferebat — 675 obcena. *Vid. ad I, 62.* — 676 coheunt — 680 pendet et officio — 682 uulnus — 684 hee tibi — 688 et uicta est precibus — 689 deduc. illic — 690 uultus — 693 ludis amatorem — 698 phocis — 702 quae cecidit. *marg.* quod — 705 at quicumque nephas — 711 refecerat — 712 scorpius — eras — 713 tercia — bacho — 714 bache — 716 iupiter — 719 scyticos longum narrare — 720 turifer — 731 tura — 721 preda tabescere — 722 ligurge — 723 tyrenaque — 725 exponere — 736 bacho — 737 harenoso — ab hebro — satiris — 730 primicias — 739 rodopem P. flumina — 741 noue c. u. tinn. ause — 747 in excessa — 750 aplicat — 754 oraque prima — 762 splendida mella — 764 tirso — 766 hec erat — 767 baco — 769 nis. nimphas — 772 luce feris pueris c. bache, tua — 778 erit. *marg.* ul iter — 784 sed dis — honor — 787 tyronum — possit — 789 mite pater caput — 793 licaoniam u. decliuis ad arcton — 796 a ioue — 798 fatis debitat opem — 802 stix — 807 iupiter — 810 numinaque adiunctis — habes — 813 fusa celebrantur harena — 815 ornate — 818 discant et plenas exhonerare — 824 tycio — 827 phebea — 829 nec uos uerba feri sensu fraudete, *q. e.* fraudente — 831 celum — 835 celius ex alto qua mons — 838 que dea nat. cepit — 841.843 aut quia — 844 et hoc signo litera — 846 exilio iubeat furta recepta — 849 thuba canora — 850 ammonet — 851 uultu — 852 pixee — 857 corruptus — nunciat — 858 frixi — 859 usque — 860 compulerant — uisa — 861 frixus uel tempora — 871 uult — 873 cum sorte — 876 cholcas — 877 tris — 878 feret — 879 clauserit edos — 881 cum quo.

Explicit liber III. incipit IIII.

IV, 1 faue dixi. *superscr. ab alia m.* ul uati s. uotis — 2 uultus retulit — 3 num uetus — uulnus — 5 uulnere — et aër — 8 mihi semper honus — 15 citherea — timpora mirto — 16 ceptum — 24 retulit ille tuos — 26 nascenti — 27 gente receptam — 31 nesciret, *superscr.* quis nescit — 33 erictonius — 34 assaracum — capim — 41 postumus huic — 42 lacia — 45 dedit capte — repetita

uocabula — 47 accipiens regnum post hunc tiberinus ab illo — 49 agrippam — nepotes — 52 phoce — 53 amulli — 55 patrui — 60 dis — 61 graio — 63 graeco — 66 graius — 69 naricius — lestrigones — 70 litus — 73 alesus — 75 adice — 76 enidem — 79 solemus — phrigia — 81 gelido. *superscr.* e — 82 scitico — 84 lira — 91 temp. annum — 94 suos cultus. *superscr. a rec. m.* coitus — 97 contractat — 108 cura solo. *marg.* ul sui — 113 nocte, *q. e.* notae — 115 secundi — 122 ha nolim — 125 apcius — 130 suo est — 131 pupes — 132 ibernas — 133 colitis lacie — 135 demite collo — 136.137 *desunt* — 139 mirto — 143 mirto — 141 litore — sudantes rore — 142 satiri — 148 uicium — uidet. *marg. a rec. m.* ul patet — 156 suplicibus — 157 pudicicia — 158 cymeam — 160 uenus uerso numine corda — 161 eneides pl. pulcerrima uultu — 164 scorpius in uirides — 166 ceperit — 167 semustam — 169 pleiades incipient — 173 alcionen — celeno — 172 teropem — 174 maiam — electram, taigetenque — 175 sisiphe — 179 uersatur, *corr. a rec. m.* e — 181 berecinthia — 183 timpana — tundent, *marg.* unt — 184 era — era — 187 spectare — 190 lothos — 191 da dea quam scite d. cibeleia — 192 audit et has — 193 eliconis alumne — 195 cithereius — 198 ceptris excuciere — 200 immensam, *corr.* immersam — 201 sepe rea — tociens — 203 iupiter — 205 gutture sedit — 209 clipeos manibus — tundit — 210 curretes — coribant. — 213 cimbala — timpana — 214 phrigios — 216 prebeat — curua comas — 219 honerata — 223 frix — spect. altis — 224 iunxit — 227 menciar, inquid — 229 nimpha — 231 naiada uulneribus — 232 naiados. *a rec. m. superscr.* naiadis — 234 didima — 236 palestinas — 239 merui meritas do s. penas — 240 ha — 241 ha — honus — 244 cedunt — 245 facunde — 249 dindimon et cibelen et am. fontibus idem — 251 cum troiam — portauit — 254 constiteratque — 261 sortes. *superscr.* is — 264 inquid — 265 frigie — ceptra — 272 frigios — 274.278 frix — 268 aditis — 276 pupis — 279 retheumque capax s. litora — 280 et tenedon et ueteres eticionis — 281 ciclades — 282 caristeis — 285 tunc leua — pelopeiadas — 286 ueneri. *vid. Tr. II, 69.* — cithera — 291 hostia — 294 thusci — 295 matres natique uirique — 305 lauso. c *eras.* — 307 non et credita — inicus — 309 cultus et hornatos uarie prodisse capillos. *superscr. a rec. m.* posuisse — 312 uicium — 315 tollunt ethera — 317 summ. — uultus — 318 suplicis — 322 penas — 326 cena. *v. 265* ceptra — loquor — 328 leticie — 331 in stipite — 334 thura. *sic constanter codex Tr.* — 335 in tiberi — 338 in amne — 341 exultent — 342 aurea terga

IV, 343 uultu — 349 subsiste hic erato mora sit (*a rec. m. superscr.* mora fit) si cetera quero — 355 mutauit — berecincia — 359 inquid — 362 frigia — distat — 363 cibel. — 364 amnis insana. it *omitt.* — 371 elixe — 377 tercia — erit — ac mihi quidam — 378 continuusque — 379 libicis — horis — 380 contulit — 383 milicia — 385 subducimur — 386 celestis — 390 phebo — 395 panis erat — 397 in cespite — 399 bene est — 401 homine — 404 tunc — 405 precio calibis iam massa placebat — 407 leta, *sed priore script. erasa* — orate coloni — 410 turea — 411 tura — thedas. — 414 ignauum — 417 exigit ipse — 420 tinacris, *a rec. m. priore script. erasa* — 422 fertilis ethna — 423 celestum matres aretusa — 428 uuidus 432 mecum uestros flore — 433 proiectat. *superscr.* del. — 436 nexos degrauat — 437 caltas — 438 papaueras — 439 iacincte — amarinte, *corr.* amarante — 440 thima — rorem et meleloton amat — 447 quidem clamat io — 448 excideratque — 450 paciuntur — 451 corus — 454 mesta — manu — 455 ethnam — 462 ethna tuis — 457 rapitur ut quas audire — 458 treicias — menadas — 461 currit, *a corr.* cursu — 467 amenenaque — 468 ace, tuas — 469 cianen — 471 ortigien — 472 semitheas — 473 ciclopum — 475 didimen — agrigentaque tauromenumque — 476 melam — 477 camerinam — tapsonque et eloria, *superscr.* ul oloria — 478 quaque iacet Zephiro — erix — 479 peloriaden lilib. pachinon — 480 prima sue — 481 implet — itim — 483.485 persiphone — 488 et qua puella — 491 thiphoreos ethne. *marg. a rec. m.* ethna — 492 cuius. anel. *a rec. m. corr.* anhel. — 496 non homini facilis, non. *marg. a rec. m.* ul uia — 497 simul ac uenit — 498 iunxit — 500 nisei — 501 adriacum — corinthum — 503 tristissima saxo — 504 cecrop. *a rec. m.* — 506 paciens — 507 quod nunc. *marg. a rec. m.* quo — 515 perstitit — honus — 522 in trepidos — 525 quam raptam queris sit — 527 cui dea sic inquit — 534 exsoluisse — 536 mixte — *marg. a rec. m.* miste — sibi, *a rec. m. in marg.* cibi — 539 menalina — 547 causam — 550 treptolemum — 554 honus — 557 dum non es. *marg. a rec. m.* sis — 564 que iacet hora latus — 565 egeum quo cicladas — 566 capax ÿcariumque — 567 helles pontum — 569 thurilegos arabas — 570 libis — 571 hesperium renum rodanumque — 577 parrasides — 580 elice — 584 tercia — 587 mihi de quo — 593 gige — 595 paciemur — inulte — 597 iupiter hanc — 599 celi — 602 tori — 605 sumtis — 607 cicius certaque uisa — 611 celum — 612 tartarea — 613 iupiter — 614 tribus in celo — 615 tunc demum uultumque — 619 alba decet cererem uestis cerealibus albas — 622 iupiter — 625 tuto, s *eras.* — 627 scilicet

et. *a r. m. corr.* ut — 628 milicia contudit — 629 tercia tum ueneris, *rec. m. corr.* post. — 637 est ubi. *rec. m. corr.* ast ubi — 640 pales — 656 timpora — 657 noctibus huic — 659 uesper ubi est tectus — 661 placitam — 664 thoro — 665 duorum — 666 una iuuenca — 667 resoluit — 668 cecaque uisa — 671 exta bouis grau.. dantur. fecundior annus — 673 citherea diem properancius — 674 amissos. *a rec. m.* etereos — 675 tum primum — 677 ubi lucifer — 678 hiades — 679 tercia post hiadas ubi lux — 681 ardencia thedis — 682 uulpes — mihi est — 683 carseolis — 686 obuia *a rec. m. corr.* humida — 695 stanti, *superscr.* raro — tib. prata, *marg.* ul telam — 703 uulpem conualle. *primum fuit* cum ualle — 711 gens hec, *corr.* genus hoc — 712 illa perit — 715 lanigeri pecudis — hellem — 717 promtum — 718 aparet — 721 palilia — 724 si tua facta meo — 726 februa tosta — 728 uirgaque rorales — 730 pupis — 732 ueste numine — 734 tercia — 735 lustra. *a rec. m. corr.* lustrat — 739 puro de sulph. — 740 tactaque — labet. *corr. a rec. m.* balet — 741 tedasque — 742 cepit. *a rec. m. corr.* crepet — 745 multramque. *rec. m.* in utrumque — refectis. *a 2. m.* resectis — 746 palem — 751 nostrisque — 762 sint oo. nimphe semicaperque — 753 fax — 724 fiscina. *a rec. m.* fascina — 755 degrandinat — 756 fauno sub *corr.* resectis. pos. — 757 nimphe — 758 nota quod — 761 driades — 772 stabulis — meis — 773 perueniat — 779 tum, *a corr. a 1. m.* sum — 782 traicias — 784 ceptaque — 785 uicium — 786 iccirco — oues — 793 fetonta. *q. e.* faetonta — 790 tingere corpus — 792 puta — 795 feribant. *ab eadem m. corr.* ferirent — 798 palilis — 801 hoc tamen est uero propius — 803 mutantesque — ignes — 805 saluisse — saluisse. *a corr.* saliisse — 807 casus uatum, *sed signo corruptionis supposito, et corr, a rec. m.* uati casus — 810 uulgus — 812 nomina ponat — 817 uidet ordine frater — 818 statur. *gloss.* ad indicium — 821 solidum. *a rec. m. corr.* solitum — 824 finditur — 825 menia — 827 iupiter — 831 potencia — 840 cede neci — 843 retro celer — 847 non uult e. forcia — 851 aplicuit — 853 quod ille *superscr.* illi — 854 mestas acca — 855 tunc iuuenem facti nondum — 857 tunc hoc illi — posset — 861 quociens — 864 inter utrumque — 868 blandicias — 869 sisinbria mirto — 870 deposita — 873 siracusas arethussidas — 874 erix — 875 sibille — 881 sumtis mesensius, *a corr.* — 883 accissere — 885 uulnera — 889 uestrum dare uincere nostrum est — 891.895 mesensius — 893 terreno — 894 iupiter e lacio — 896 indignati — 899 iupiter illam — 900 in festis — 902 ueris eris. *corr.* erunt — 907 rubig. — 913 secundi — 917 celeri — 919 quantum

tunc. *a rec. m.* si — 925 nocencia — 926 ocia — 928 niteas. *corr. a rec. m.* niteant — 930 senciet — 933 mantile — 937 tu mihi — 940 tosta siti — 942 et quare fiat — 943 tum frigis — titonia — Vs. 943—946 *in ordine desunt, a rec. m. in marg. additi* — 949 cognati — 950 limine, *a rec. m. prior scriptura deleta est.* — 952 tercius.

V, 1 queritis — 2 nec — 6 quo — 7 aganipedos ypocrenes — 9 dissensere. *a rec. m. corr.* ass. — polimnia cepit — 13 equora — 14 celum — 17 celo neque cetera febo — 21 et. *corr.* nec — quisquis deus — 22 et thetis e sepe recepta loco est — 23 honor — uultu — 30 uultus — 24 thoris — 25 hinc, *a rec. m.* hiis — temperet — 29 olimpo — 30 composuere — 32 precium — 34 fatis senior — 35 gigantes — 39 exstruere hii — 41 celi — iupiter — 46 tenenda — 49 honore suo — 53 polimnia — 54 talia lire — 55 silencia — 58 precio — 60 diis — stac. — 66 honor — 68 interior. *marg.* ul anterior — 69 rubore. *marg.* ul pudore — 71 corpora patres — 74 consuluisse, *a rec. m.* — *prior script.* consil. — 77 propositum — successit, *superscr.* successor — 80 cepit — 81 occeanus — titanida thetin — 83 athalante — 87 cupressifero — cillenino est. *corr.* cupressifere cillenes — 89 archades — 91 archadia lacios — 97 nonacrinius — 101 scinctutis — faun...acis. luper *erasum* — 102 uerbera secta dies, *corr.* uias — 104 inuentor cithare f. apta fides — 106 pleiadum numero — lire — 109 equal. adsit — 111 a ioue — 112 cunis. *marg. ab ead. m. corr.* cunas — 113 olenie — 115 amaltea — 116 occuluisse — 117 edorum — 118 dicteos — 123 cinxitque, *a corr.* — decoribus herbis — 128 fecit que — 130 paruaque signa — 131 ara erat ipsa quidem sed multa uetustas — 137 et canis — fabricatus. *superscr.* ur — 145 geminumque, *corr.* geniumque — 155 crassorum — 158 esset et est — *Vs. 158 et 159 in ordine desunt, marg. adscripti a rec. m.* — 159 hiperionis — 160 tollet equis. *corr.* aquis — 161 frig. agrestis — falcabit, *superscr.* mulcebit — 162 a capreis. *superscr.* a calabris — 163 inducent — 164 yadum — 165 radiancia — 166 yadas — 167 bachum — putat — 168 thetios — occeanique — 169 athlas — honeratus olimpo — 170 satus est — hias — 171 occeani — 171 stirpem — nisibus ethra — 172 nimphas — hias — 174 lanugo. *rec. m.* lanugo est — 175 animis — 176 ire leas — 178 libice lee — 179 hian et hian — 180 athlas — 182 celum — hias — 183 celebrata — 188 ad laudes — 191 sentencia — 195 gloris — 197 gloris eram nimphe — 200 reperit — 201 zephirus — 202 forcior — 204 erithea — 206 thoro — 207 fruor semper uere nit. *corr. a rec. m.* per me nit. — 209 ortus — 218 chalatos — 219 carites — 220 celest. — Vs. 221—224

hoc ordine: 221. 224. 223. 222. — 223 terapneo — 225 narcise — 227 atin — cineraque — 228 uulnera — 229 per nostros, si nescis editus — 233 occeano — 236 petit. *corr.* petat — 238 inquid — 240 iupiter — 241 quid ego desperem fieri sine coniugis usu — 243 tentabo *corr.* tempt — 244 excuciamque — 245 uultum — 246 nimphe — 250 stigie numen testificabor — 252 est ortis. *sic corr. a 1. m.* ex hortis — suis. *corr.* meis — 253 qui dabit — 257 tracen et bina. *corr.* et leua — 259 tum memor — 264 bachus — 266 euentum. *corr.* euenient — 267 simul 272 uiolam et cithisos et thima grata — 273 puerilibus annis — 274 uigent — 276 dicendi i. q. discendi. *sic* ceptra *et similia.* — 278 retulit — 283 depascere. *rec. m.* deposcere — 285 pabula uulgus — 287 licencia — 293 locant cliui — 295 crediderant. *a rec. m.* ram — 298 ambiciosa — 302 ture — 305 testiaden — 309 ipolite — 311 damnis — 314 damna — 315 mihi tristi — 316 precio-ortus — 319 zephirus — 322 lesa seges — 324 decuciuntur — 326 repulsandi — 330 michi — 332 hiis foret — 335 temp. subtilibus — tota — 337 filira — 340 habent uincte — 345 bachus — bacho — 346 adriagneo — 348 coturn. — 350 petita fuit — 352 uult — 354 contemnatis spinam. *a rec. m.* contempti — 355 ut dicunt. *corr. in marg.* ut dantur — 356 sic hec est cultu — *a 1. m.* uersi *corr.* uisa — 367 licencia — 368 tercia — 371 libicis — 381 emonie — auersus. *sed corr.* obuersus — 383 phillirides — 386 liricis — 387 exausta. *a rec. m. add* h. — 389 troie casu — 391 hospicio — phillerius — 393 respicit — 396 sustinuere — 397 squalencia — 402 uana uulnera — 405 echinne — 415 lira — 416 tercia — tempus eris — 417 scorpius — 418 parte uidendus erit — 424 mensium — 426 composita que nepos busta parabat — 430 concinuistis — 435 manus pure — 437 aduersusque — 441 teumeseaque — 442 et rogat et tectis — 443 paternis — 445 extat — 448 tibi est stigii — 450 ex ipso cognita — 453 passis. *supersc.* spar. — bacca — 456 thoro — 460 sum qualis qui modo talis eram — 463 nunc sum elapsa — 468 micior — 469 uulnera — 476 lubrica pulsantes — 477 uisaque confugiens somnos — 478 uocem — 479 lucem remuria — 482 litera — 486 uident — 490 malas *supersc.* malum — uulgus — 493 boeton — 494 est *omitt.* — 495 iupiter — 497 referantur — 498 bibat — 499 hirieus — 503 uultum — 506 in esterno — 507 excussit ab aura — 510 et spumat testa — 511 rubencia — 514 iupiter — 515 ut rediitque animus — 516 magnum — 520 thoris — 521 mense enituere lieo — 522 erat — 523 impetus ede — 525 cara mihi prima iuuenta — 531 omnis — omnis — 533 superiniecta t. madencia — 535 hireus — oriona — 536 litera — 537 creuerat immensum *a corr. a 1. m.* creuit imm. — delia sumsit —

545 sed quid. *a rec. m.* quid quod — 547 cicius nitido — 555 tropheis — 549 prospicit. *corr.* perspicit — 561 prospicit — 563 eneam honeratum — 564 tot uidet iulee. *a corr.* et tot iulee — 565 iliadem 568 iussum — minus. *a rec. m.* maius — 569 uou. hec — 574 nomen 575 satia — 579 nec satis est martis cognomina commeruisse — 583 crassorum nomina — 595 datur — bis ultor — 596 emeritus — 603 stellancia — 606 iupiter. *item* 617. 651. — 610 insp. *superscr.* as — 614 forcius — 618 tercia — 619 fariam — 620 ex homine de boue facta dea est *a rec. m.* ex homine est — 621 tum quoque — 626 uerba fuere senis — 627 gentis. *corr.* gentes — 629 tirincius — 628 excipiuntur — 634 precipitare, *a rec. m. corr.* asse. — 640 sparsas — 641 gentes tibrim — 642 eram *corr. a. rec. m.* erat — 643 archadis — 647 hospicio — palancius eros — 648 chaco d. pena fuit — 649 eritheida — 650 astrahit. et comites. — 651 des. mansit in agris — 655 me in tiberim. t. *uentus et undas.* Sic. a 1. m. — corr. *uectus ut undis* — 656 litus ad — 661 hactenus ut uiuo subiit rorancia — 663 athalantis — 664 archadiis — 665 superisque imisque — 667 lire — 669 spectancia — 670 est nunc tibi festa — 672 ture — 675 tunica — 676 suffossa. *superscript.* usa — 681 inquid — 682 uerba fide. *superscript.* die — 683 falsusue citaui — 684 nomina. u *a rec. m.* — 686 nothi — 688 ne curent — 692 ortig. eripuisse — 695 superesse dies de mense uid. — 699 pheben febesque sorores. *a rec. m.* em — 700 tindarei — 701 idas — 702 leucipio — 706 set uisum est — 708 illo nom. fida loco — 709 linceo — 710 uulnere — 711 lincea — 712 continuata tegit. — 714 facta. *a rec. m.* rapta — 717 quod mihi des (a superscr.) — 719 stacione — 722 minus. *a rec. m. corr.* tempus — 725 uulcani — est quam luxtria dicunt — 726 luxtrantur — facit ipse — 730 datum est — 731 amphitrites — 733 auferet — boeten — 734 hiantis.

VI, 1 sub, *superscr.* in — 2 legas. — 2 uera canam. *superscr. a rec. m.* acta — 4 placent. *corr.* putent — 7 precipue est uultus. *marg. a rec. m.* dearum — 13 uiderit ascr. dum — 17 fuit illa. *a rec. m. supersc.* ul una — 20 sustulit illa — 25 uulgique — 33 thorus in precio — 35 pelex — 39 faciunt — 40 dicor — 45 foueo cartaginis — 46 nam mea sunt — 47 penituit. *a rec. m. corr.* teat. micenas. — 48 lacio subposuisse — 49 tacium. — 93 tacium — 52 color — teneo — 59 quos erat. *corr.* habeat — 62 sacra meae — 66 uultu — signa doloris — 72 faueas. *marg. a rec. m.* faueat. — 73 posito capit. *superscript.* socio — 80 attulit ipse — 82 pressit humum — 85 paracior — 86 suadeat. illa gerat — 96 inquid. — 97 ignocite — 105 antiquo — hilerni — 108 nec quicquam — 107 nimphe granen — 151 granen — 113

amancia — 116 sequor — 118 inuenienda modo. *marg.* ul loco — 119 tactus — 121 nimphe — remocius — 125 en dixit128 precium — 129 spinam qua tristes ponere noxas — 130 a foribus posset. — 133 capud — 134 canicies — 136 uiciant — 137 lactencia corpora — 141 nascantur — fiunt — 142 neniaque — 145 infancia — 147 alumpni. — 152 alumpnus — 149 quid faciet — 150 hiemps — 156 fronde notat. *marg. a rec. m.* ul tegit — 159 inquid — 160 parua datur — 164 quique adsunt — 165 ponitur alba. *marg.* ul sumitur — 175 lacium uocat. *supersc.* norat — 176 pigmeo — 177 preter plumas — 179 pretio — 185 domos. *superscript.* mus — malli. — 186 repulit — 187 dii — 188 solii iupiter — 189 dampnatus — crimine turpi. *marg.* regni — 191 est que — 192 apositum — 195 hec hominum monimenta placent. *superscript.* patent — 197 hiadas taur. in cornua — 199 intrauerit ortus. *superscript.* iterauerit — 202 lacio — 203 apius — pirro. — 206 est ubi — 207 prenuncia — 212 silla — 214 semipater — tunc mihi — 229 detonso crinem — 234 splendida cum pura ueste nitebit humus — 235 tercia — licaona — 237 gramine terre — 239 madencia — 241 mentis. 245 *item* mentis — 243 omnis — 244 mancas — manus — 245 abstulerat — 247 medius — 250 festa uenire — 254 tu dea — 257 habuisse palilia Romam — 259 metuencius. *a corr.* metuentibus — 262 uirent — uirebant — 260 hec umeris ing. *marg. corr. rec. m.* numinis — 267 nichil. *corr.* uigil. — 268 significat — 270 honus — 271 siracusia — 273 discessit — 280 tercia — 282 impaciens — 283 ministra est — 293 stat in. *corr. a rec. m.* ui — 294 causaque pars graii — 297 inde precando — 298 que famur. *a rec. m. corr.* affamur — 299 longis cons. scamnis — 300 mos fuit et mensis — 305 dependit — 307 fulvis — 308 forn^a^icali — 310 quassa foco — 312 puniceas — 313 preterea referamne — 314 fabula plena — 315 turrigeram fr. cibele — 317 satiros — nimphas — 318 sillenus — uocaret — 321 hii — collibus ide — 323 hii — sompnus — 327 ortorum c. nimphasque — 329 dubium est nimphamue putauit — 330 an sciret — scire. *a rec. m. corr.* scisse — 331 temptat. — 333 sillenus — 334 ripam — 335 helles ponti — 339 lapsacus — 342 con^c^tinuere mote — 343 precio celebracior — 344 discant pastores — 347 354 iupiter — 353 potencia — 356 iam lare — 357 errata — 360 cede putant — 362 nostras — 363 in cura. *a rec. m. superscr.* in curas — 366 poterunt hac superare — 367 fata gementes — 368 monte suo. *a 1. m. videtur fuisse* morte sua — 369 pulcer — 370 lacio — 372 380 iupiter — 375 cereris solide — 376 manus.

a rec. m. superscript. focus — 377 saturnia dictis — 379 sompnum — 383 sompnus — 382 uultis — 387 uincere posse fame spes — 394 quaciens — capud — 395 hic ubi — iacuere — 396 magna redundatis — 397 culcius ille lacus — 400 quassaque — 403 diu. ille — 404 ab aduerso — 407 in aquas. *a rec. m. corr.* et aq. cohercet — 408 ille manet — 412 iccirco — 413 dardanidas. *a corr.* es — 416 iugum — 419 sminteus — obscurus in illo. — 426 tuo est — 428 eripuisse ferunt — 429 in incerto est res est — 434 prophana — 435 atronite fleb. dimisso — 443 aquum — 439 tollite flammis — 454 est *omitt.* — 455 sicilioo (e) — 459 euphraten aquilam — 460 ille datus — 462 uindicet — 464 terent — 465 delfina — 467 frix — titone — 470 tebane — 473 hac in luce — 474 septrigeras — 475. 476. *post* 477. 478. *positi, sed corrector vulgarem ordinem restituit.* — 476 tosta petit — 477 bache — edera — 483 athamas sub imag. 481 raptum, *superscr. a rec. m.* rapta — pelice — 483 sub imag. — 484 laerce — 485 laerceas — 489 spacio. repulsit. *corr. a rec. m.* repellit — 492 misit — 493 illesam panape — 494 per sua freta — 495 laucotoe — 496 uerticibus *(sub rasura)* densis — 497 dubium est — stimilene — 499 archados esse — 501 lacias sat. baccas — 503 rapte. *corr. a rec. m.* scepte — 504 thoris — 505 ritus — 508 thiades — infusis in — 509 iniciunt — auellere temptant — 511 diique — 513 etheus hiberas — 517 hic — bachi — 519 illa dolet — presencia — 520 esse. *a rec. m. superscript.* isse — 522 frequens nomen semper in ore tuum. *super* nomen *superscriptum* o ino — 525 tegea — 527 matral. illa — 529 uenientia — 530 hospiciis — 539 leucotoe. multata. grais — 540 portu — 541 palemona — 546 uetat — 546 si sinat ipsa — 547 cadmeia — 548 amplexu — 550 cocta dari — 553 nec. *a rec. m. corr.* non — 556 bacho quam fuit illa — 557 hanc tibi proposito memorant. *superscript.* quo properas. — rutelli. *supersc.* rutuli — 559 exscitus. — flumenque teleni — 562 cedius 564 qui *superscript.* quid. — 565 seruus est et constat enim sed. *superscript.* hoc constat — 567 tum dea — 568 celestesque — 572 fenestrelle — 573 uultus — 575 plebes. *a rec. m. corr.* m — 579 tertia — spacio — 578 oculuere — 582 extimulare — 587 capud — regnum factum dolore. *superscript.* facio dotale — 588 uir es indictas 590 tingue — 592 uulgus — 593 et cedes. *a rec. m. superscr.* hinc cedes — 601 precium — 607 in celo residens — 609 uultus — 612 illa locuta — 616 solempnes — uoce mouere — 617 capud — 620 ille tulit — 621 uulcanus cressia — 627 iussa foto — 629 tum cum capud — 634 tecta fuere domus — 635 spaciumque — 637 sub nullo — 643 dicere — 638 luxuria est — sua est — tua — 640 hec

res. *corr. a rec. m.* heres — 642 iudex — 645 quinquatros, *a corr.* 646 huo ades o ceptis — 650 posse uelim docte — 651 usus amorum — 655 secutum est — 661 subito grate — 662 nenia — choros — 663 seruus erat — 668 nuncius — 669 conuiuas — 670 iam uenit illa sua — 671 titubancia — 672 stantque mouentque. *superscr.* labantque — 674 scirpea — 676 totaque se thibur — 678 thoro. *corr.* foro — 679 candidus — senatus — 681 et miscent alios — cetum — 684 redire — 686 et canere et ueteres — 687 dicere, *ut saepe pro* discere — 688 quinquatris — 689 inquid habet — 695 ualeas mihi — 696 excipit eiectam — 697 satirus — miratur in usum, *sed corr.* et usum — 698 nescit et efflatam sentit — 699 digitos — 700 nimphas — 701 phebum febo — 705 tercia nox dodona Dione 709 zephiris — 711 eliadum — 712 et tinget. *rec. m. superscripsit* continget. *post 711 inserti sunt vss. qui sunt 3, 401. 402. in v. 402.* aut certe, *sed corr.* a uento. — 713 hirea — 715 uolcos. *vid. supra ad v. 687* — 717 tiburte — 718 in niueis post modo — 722 cepit. auentura. *corr.* auentina — 724 et a pratis orta pruina — 726 pirre
i
— 727 patriis pirre recep. *corr.* galatea — 728 erat — 729 flammis afflatus — 731 phedre — 734 saxaque dura — 735 maioribus *corr.* morantibus — 736 ipolitus — 739 uulnere — 743 descendit in herbas — 744 anguis ab angue — 745 capud. *sic in duobus posterioribus ll. constanter.* — 747 dictinua — 749 at lachesis clotoque — 751 iupiter — 752 flumina nouerat — 753 phebe — 757 flammineus transmenaque litora — 758 multa mouere — 759 si queris ueteris — 760 quintus — 761 massinissa siphacem — 762 terris hastrubal — 768 thiberis — 769 discurrite cimba — 773 qui coluit — 776 dubiam, *corr.*
t
dubie — 779 latebat. *corr.* bit. — 781 esses — 782 solsticiale — 785 statoris erit — 786 palentini — 789 yuleis — 791 adduxerit — 792 inuictus — 795 ancho — marcia — 801 iuncta — 802 sacro digna uiro — 804 lira.

Ab eadem manu in fine libri haec scripta leguntur:

Explicit ovidius de fastis
Laus tibi sit christe quia liber explicit iste.

A recentiori manu additum:

Liber sancti Godehardi episcopi in Hildeneshem.
Si quis alienauerit anathema sit. Amen.
Finito libro detur bona vacca magistro.

II.

Atque hae sunt variae scripturae codicis Treverensis. Quum autem in altero scriptionis huius capite quaeramus, quam bonus hic liber sit et uter praestantior sit, hic Treverensis an Petavianus I., qui a Merkelio emendatissimus omnium et familiae non interpolatorum princeps et caput iudicatus est, nolumus imitari consuetudinem eorum, qui in huiusmodi quaestionibus paucis prolatis variae scripturae exemplis praecipue bonis aut insigniter corruptis probasse sibi persuadeant, prout ipsi sentiunt, bonum esse codicem aut deterioris notae et corruptorum et interpolatorum familiis, quas pari modo ipsi statuerunt, esse adscribendum, quae ratio nullius utilitatis est. Nullus enim fere tanti carminis est codex, e quo non paucas bonas aut malas et singularis cuiusdam depravationis lectiones excitare queas. Quare ego hoc loco viam non compendiosiorem, sed ut mihi quidem videtur, aliquanto tutiorem delegi, ac primum omnes Petaviani I. varias scripturas excerptas ordine adscripsi, et ubique scripturam Treverensis iuxta et exadverso posui: ut utriusque codicis conditio et, uter potior et emendatior esset et ubi uno conspectu perlustrari et perspici posset.

	Codex Petavianus I.	*Codex Treverensis.*
I, 3	uultu	uultu
5	auersatus	dedignatus. *marg. ab alia m.* ul aduersatus
6	huic *in rasura*	huic
18	uultu	uultu
25	scilicet et fas	silicet ut fas
26	aspicito et felix	auspicio felix
46	officii	officium
48	quem iure	quem lege
60	sub auerso	sub aduerso
64	meo primum	meo primus
76	cilissa	falesca. *marg.* silisca
83	ferienda securi	ferienda iuuenci
85	sua totum cum spectet	sua totum cum spectat
87	salue laeta dies	salue festa dies
89	esse diem *m. 1.*	esse deum
95	tunc	tunc
106	aquae *sub ras. a 1. m.* aqua tellus *a m. 2.*	aqua et tellus

	Codex Petavianus I.	*Codex Treverensis.*
	aceruus erat	aceruus erant
109	altum flamma petit, *teste Gron.*	
	flamma petit altum, *teste Heins.* —	flamma petit celum. —
	prior locus	proprior locus
113	confusae quoniam	confuse quoniam
122	libera per tutas	libera per tutas
126	et redit	et redit
131	scilicet aeterna uouit rudis *a 2. m.*	sic quondam uario. *marg.* ul scilicet eterno: *cum glossa,* quia plura nomina habuit
132	diuerso *a 2. m. teste Gronov.*	diuersas
135	frontis	frontes
137	sedens uester primi prope	sedens primi uester prope
139	ego perspicio	ego prospicio
145	uultu	uultu
146	pactus	pactus
148	uerbaque suspectans	uerbaque suspectans
153	arbor	arbor
157	159 tum	157 159 tunc
158	fingit	nectit
160	haec anno nouitas	hec anni nouitas — nouanda foret *a rec. m. adscriptum* uocanda fuit
168	totus at auspicio — iners	totus ab auspicio — inhers
169	artes ibidem del.	artes obidem del.
183	fecit. *a 1. m.*	feci
185	uolt	uult
186	condita	candida
196	quo nam progr.	quo iam progr.
220	uestras	nostras
236	a ioue	a ioue
239	pupem	puppem
242	arenosi	harenosi
244	bubus	bobus
245	ara mea est colli	ara mea est colli
	quem uolgus	quem uulgus
255	nostra resoluo, *a 1. m.*	nostra resolui
261	c. sabinos	c. sabinos. *a corr.* sabinis
262	duxerit	duxerat

	Codex Petavianus I.	*Codex Treverensis.*
265	contigerat	contigerant
266	inuidiosa	inuidiosa
268	noui	moui
270	rep. et iaculatus	rep. eiaculatus
282	clusus, *teste Gronov.*	clausus
	numine	numine
283	diuersa uidentes	diuersa uidentes
287	fac	face
289	ex ipsis — dicere, *teste Gron.*	ex istis — dicere, *q. i.* discere. Vid. supra pag. 17. v. 276.
296	pars sit et ipsa mei	pars fuit ista mei
298	domus	domos
299	iocisque	iocisque
301	et uinum	et uinum
302	officiumque — militiaeue	officiumque milicieque
308	imaque	summa. que *omissum*
314	praecipue occiduas	preceps occiduas, *a rec. m.* ul precipue
	subibit	subibit
313	quaeruntur	queruntur
315	instit. imbres nisi si tibi, *teste Gron.* institerint nonae nisi sic ibi n. a. *teste Heins.*	institerint imbres missi de nubibus atris
316	signa dabunt imbres exoriente lira	none signa dabunt exoriente lira
317	dictos	ductos. *marg. a rec. m.* ul ductis
322	rogas — iussus agat	rogas — iussus agit. *marg.* ul rogat sine interrogatione
328	est ipsa	est ipsa
331	prius antiquis	prius anticus
332	est *om.*	iudicio est
342	fuerant nibiri	fuerant rubri
351	latentia	lactencia
	sulcis	sulcis
357	tamen hic	tamen hinc
360	adfuso	affuso
361	culpa sua	culpa suis
373	transformis adulterat	transformat et alterat
381	pascit ouis prato	pauit ouis pratum
383	animam con ponat	animas cum ponat
387	semel est triplicis	triplici semel est

Codex Petavianus I.	Codex Treverensis.
392 quidem sed tamen	quidem est sed tamen
393 celebrabas	celebrabat
395 lyaei	licei
396 locis — alienus erit, *a 1. m.*	loci — alienus erat
400 quique rubero auidas (*sec. sched.*)	qui rubroque auidas. *ad v. 15. adscriptum est:* qui rubro pauidas inguine terret aues.
405 naides	naiades
406 aderant	aderat
415 decus	deus
417 solam suspirat in illam	sola suspirat in illa
420 uoltu	uultu
424 lusu	luso. *marg.* ludo
428 ipsa sui flatus	ipse sui flatus
444 modos	sonos
445 sed nil	sed nichil
447 est *om.*	queque est
448 nunc pinna	nunc penna
452 utitur	uritur
453 iuuent	iuuant
454 inache laute	inache laute
455 deae positis, *a 1. m.* deae positus *a 2.*	nocte dee noctis
461 tithono ut nuta relicto	titono aurora relicto
465 petunt causas	petam causas
466 derigit	diriget
484 magni crimen	magnis crimen
494 uacua	uacuo
497 euander et firma mente	euander et firma mente. *marg.* ul firmus
503 pupem	puppem
506 tecta	texta
507 insistere ripae, *pro v. scr.*	insistere ripe
512 nemorum siluae — nemorum uisae *v. scr.*	nemorum nimphe
520 martis erat, *a 1. m.*	martis erit
524 obruit	obruet
526 nunc minor	nec minor
533 recuses	recusat (e *supra* a)
536 iulia nomen	iulia nomen
541 tecta neque alter	tecta nec alter

	Codex Petavianus I.	*Codex Treverensis.*
545	est tegea	est tegea
547	tirynthius auctor — tyrinchius heros, *v. s.*	tirinchius heros
548	sentit	sentit
553	dura	dira
561	reuocamen	reuocamen
563	perstruxerat	prestruxerat — obice
564	bis iuga	uix iuga — honus
568	iactaque — molis	ictaque — mollis
585	uates undis gratiss.	uates felix ut diis
591	cinerosa	generosa. *marg.* ul cinerosa
592	contigerunt nulli nomina tanta uiro.	contigerant
593	alitis aura	alter isauras
600	quod	quot
604	sed quae	sed qui
605	est supra fabios	est fabios supra
611	originis urbi	originis urbi. *marg. a rec. m.* ul origine uerbi
614	uestras	uestras
615	dies	deis
618	sacra relicta	sacra relata
626	exertum	exemptum. *marg. pro glossa:* ereptum. *marg. ab eadem m.* ul constituisse
633	placatur	placantur
636	quidquid erit, *a 2. m.*	quicquid erat
639	prospiciens	prospiciens, *superscr.* as
644	uolgus	uulgus
645	pansos. pansus, *teste Gronov.* parsos, *Exc. Voss.*	sparsos
651	Kapricorno	capricorno
653	demiserit	dimiserit
654	nullo iam	nullo iam
658	sementita	sementata, *corr.* sementita.
661	sacro	sacri
665	suspendit, *a 1. m.*	suspendit
666	uolnus	uulnus
668	terrae qui	terram qui
671	frug. matres	frug. matres
675	consortes superis	consortes superis per quas correpta

	Codex Petavianus I.	*Codex Treverensis.*
680	gelidas herba sit usta	gelidas usta sit herba
683	graues cultus	graues cultus c. culta. *marg. ab eadem m.* ul cultis.
687	robig.	rubig.
688	palleat usta. *teste Gronov.*	palleat ulla
707	illa dies	illa dies
713	desunt, *var. script.*	desint
718	timebat	timebat
722	at pia	ad pia
II, 2	ut hic	ut hic. *marg. cum glossa* it.
8	et quis	et quis
15	et tua	at tua
17	mea carmina, *v. scr.*	mea munera, *i. e. carmina*
22	quae, *a 1. m.*	quis ueteri in lingua
24	turbida	turbida
27	ipsam — flamineam, *sub ras.*	ipse — flamineam
33	pacatis	placatis
35	purgamina	purgamine
39	auctor idem	autoridem, *cum glossa:* patroclus
43	napactoo	naupactolo
51	mensis enim iani primus quia, *teste Gron.*	primus enim iani mensis quia
63	repertor	repertor
79	caelatum stellas	celatum stellis
81	seu fugit	seu fuit
92	obstipuisse	obstupuisse
93	impl. undas	impl. undas
95	pupem conscendis	puppem conscendit
101	pupem	pupim
107	bistinctam, *2. m.* distinctam *1. m.*	bis tinctam
110	transiectus pinna	transiectus penna
115	ille sedens citharamque tenet pretiumque uehendi, *a 2. m.* — citharam quatiens pretiumque	ille sedet chiteramque tenet pretiumque ferendi, *marg.* ul uehendi
117	delphina uidebis	delphina recepit
120	pectus habere, *a 2. m.*	pectus inesse
121	alterno pectore	alterno pectore
122	hic honor. honus *a 1. m.*	honor — his factis. *marg.* ul fastis

	Codex Petavianus I.	*Codex Treverensis.*
167	haec, *a 1. m.* — tegea.	hac — tegea
169	dixerat haec, *teste Gronov.*	dixerat et
172	ipsa suo, *a 1. m.*	ipsa sui
173	Lycaone	licaone
174	ne cast.	nec cast.
191	adiit, *deest* — thetim	petit — thetim
192	maenalian	menaliam
195	uincentibus *a 2. m.*	uegentibus
202	203 omittit	*Trev. hos vss. habet.*
207	de gente leones	de gente leones
212	armaque recta, *a 1. m.*	armaque tecta
228	restat, *a 1. m.*	restat, *sed corr.* restet — adest, *sed deletum et adscriptum* habent
229	longe siluas, *a 1. m.*	longe siluis
237	impubis, *a 2. m.*	impub$\overset{i}{e}$s
242	que latet	que latet
261	lactans	lactans
275	pan illa, *a 1. m.* — aquarum	pan illis nomen aquarum
278	hic ubi nunc urbs est tum	hic ubi nunc urbs est tunc
280	erit, *a 2. m.*	erat
281	sic *omissum*	sic
284	concipit ipse, *teste tacito Heinsio contra disert. Gronov. qui annotat* ille — ille fugas	concipit ipse ipse feras
290	uolgus	uulgus
304	que loco	que loco
311	tenebat	tenebant
312	hesperos	hesperus
323	cupit	capit
326	succubuere	secubuere
333	intrat adhuc illuc	intrat et huc illuc
336	forte	sorte
339	que manu red.	que metu red.
347	temptantem subito	temptantem cubito
358	inque tuo	inque tuo. *marg.* ul suo.
361	ueribus	uerubus
365	uestibus	cestibus
378	quod bene gessit	qui bene gessit
380	quaeue locum tal. *a 2. m.*	queue locum tuli
391	hic	hic

	Codex Petavianus I.	*Codex Treverensis.*
393	at, at *m. 1.*	ha quam s. similes quam form.
394	ex istis	ex illis
395	uoltu	uultu
402	corpora subierat dep.	corpora desierat dep.
403	uagierunt, *a 1. m.*	uagierant
406	tab. dedit *var. scr.*	tab. fuit
408	def. cadit, *v. scr.*	def. sedet
416	fingit	lingit
423	nuptaque despectas	nupta quid exspectas
433	inciduus	inc$\overset{e}{i}$duus
440	obstipuit	obstupuit
469	gemellis	gemelli
470	nomen habet	cernis sidera numen habent
475	cures	quiris
483	intercidit altum	int. alter
485	in caerula	in sidera
490	tura	iura
491	nubila caeli	nubila celum
500	horrueruntque	horruerantque
504	nec uiolent — lumina	ne uiolent — lumina
505	turba quiritum	turba quirinum
519	uisibus, *a 1. m.*	usibus
524	temperet ipsa	temperet illa
525	nunc	tunc
530	relicta	relicta
536	parcaque, *a 2. m.*	paruaque
551	latos ululasse	latosque ululasse, *a 1. m.* uolasse
556	expectat puros	exspectat puros
		pinea teda dies. *marg. a rec. m.* ul focos.
564	errent	errent, *sub ras.*
565	tamen haec ultra.	tamen hec ultra
	quam quod de.	quam tot de
	supersint	supersunt
566	luciferi quod habent	luc. quot habent
	nostra dies	nostra pedes. *adscript.* dies
569	in medio	in mediis
570	tamen illa	tamen ipsa
573	tunc	tunc
576	mentae	menta — *ante corr.* obtusum
580	dicet	dixit

	Codex Petavianus I.	*Codex Treverensis.*
589	ipsa dei uitatque	ipsa sibi uitatque
595	omnes tiber. omnes	omnes tiberinides unde
598	nomen erit	nomen erat
600	nec tamen ipsa	nec tamen illa
611	parat huic uult	parat hic uult
615	karistia kari	caristia cari
617	propinqui	propinqui
621	uenient	ueniant
625	tantalides	tantalides
630	adesse iubet	adesse die
631	honoris — amoris *v. s.*	amoris
634	sumite uerba	sumiste uina
635	bene te patriae	bene te patrie
636	suffuso in sacra uerba	suffuso in sacra uerba
637	celebretur	celebratur. *marg. ab eadem m.* ul celebretur
643	rustica texto. *v. s. marg.* tectu	ara fit hic. ignem curua fert rustica testa. *marg.* ul testa quod idem.
645	constr. arte	construit arte *q. c.* arcte
652	turba fauet	turba fauent
654	lactans	lactans
661	thiaterida	triareride
672	manes, *a 2. m.*	manes
692	hoc cupiant	hec cupiunt
674	nec uid.	ne uid.
676	ille suus, *a 2. m.*	ille tuus
712	princeps	primus
721	hostes contemnere pugn.	hostes committere pugn.
718	creditus	creditus
762	aderant	aderat
763	et quam corr.	et quod corr.
770	inlectae	neglecte
771	uoltus	uultus
772	color hic facies	color hec facies
773	fluctu	flatu
774	tumet	unda timet. *marg. ab eadem m.* ul tumet
775	sed quamuis	sic quamuis
780	aud. mensque deusque, *teste Gron.* forsque mensque, *teste Heins.*	audaces forsque deusque

	Codex Petavianus I.	*Codex Treverensis.*
793	ferrumque lucrecia	ferrum lucrecia
794	loquor	uocor
816	quoue sit icta modo	quoque sit icta malo
817	retinet	reticet
822	oculos idem	oculos ideo
836	semianimis	semianimi
847	uolnus	uulnus
856	que cito iunctis	que citos iunctis
858	prospicit *a 1. m.*	prospicit
860	mensis erat	mensis adest
III, 5	peragi manibus	manibus peragi
6	num	nec
8	et quod	et quid
9	tunc	tunc
10	cepit et huic	cepit ut huic
37	stipite pugnans	stipite pugnant
44	iam sua signa	iam duo signa
65	audierunt	audierant
66	paucis	paucis
76	mensis eris	mensis erit
81	dianan.	dianam
82	uolc.	uulc.
93	aequiculus asper	equirius acer
96	quartus uterque	quartus uterque
112	constabant sed tamen esse deo	constabat sed tamen esse deos
123	digitis	digiti
127	pares	pares
131	tatiensibus	ticiensibus
140	tuas itidem	tuas itidem
145	nec tua — hinc esse	nec mihi — hinc esse
146	mense repente coli, *a 2. m.*	mense repente coli
150	in numero	in numero, *superscr. a 2. m.* ul a
155	etiam nunc	etiam tunc
164	tempora quinta	tempora quinta
167	scilicet occult.	silicet occult. *Vid. p. 22. v. 25.*
169	gradiue uiribus aptus	gradiue et uiribus aptus
176	solum, *a 1. m.*	solam
189	spernebant	spernebat

	Codex Petavianus I.	*Codex Treverensis.*
199	caetera dicit.	cetera dicet
206	nurus ausa loqui	orsa, *a corr.*
230	leue nomen	leue munus
238	nudaque	uiuidaque. *marg.* ul humidaque
249	morer	moror
260	nammuriumque	mammuriumque
264	et lacus	est lacus. *marg. a rec. m.* ul locus
274	inde bibit	inde bibi, *a corr.*
288	uolgi	uulgi
292	numen utrumque	numen utrumque
301	disponit	disponit. *superscr.* ul deponit
307	pugnando u. temptant	temtando uinc. pugnant. *superscr.* ul pugnando — temptant
323	carm. dicat	carm. dicant.
324	qua trahat a superis	quaque trahant a superis
333	ut rediit animus	ut rediit animus
334	fluminis	fulminis
338	addidit	abdidit et dubium
351	credemus	credemus
356	fides adueniente	fides adueniente, *a corr.*
369	tria fulmina	tria fulmina
378	quamque	quamque uel quemque
383	nammurius	marmurius. *sed prius* r *a rec. m.*
387	iam dederat saliis a saltu nomina dicta	iam dederat saliis a saltu nomina dicta
392	mammurius	*ut v. 383.*
399	dimersa — ignes	dimensa — ortus
398	capitis coniunx discincta dialis	coniunx capitis discincta dialis
402	nomen utrumque	nomen utrumque
409	satiris	satiris, *corr.* satiro
411	pend. e frondibus	pend. e frondibus
415	scandit	scandit
416	carpit	scandit
422	iuncta uidet	iuncta uidet
429	est Marti	martis
430	putent	putant
	lucos utiouis (siue ut iouis)	ut iouis
437	iuuenalis — uoltus	iuueniles — uultus
445	nomen uehe grandia — farra colonae. colono *teste Gron.*	nomen uegrandia — farra colone

	Codex Petavianus I.	*Codex Treverensis.*
449	uariabant	uariabunt
454	pinna	penna
465	depexos	depexos
466	uicit	uincit
474	illa	ille
486	quotiens — loquar	quotiens — loquor
488	pecc. turpiter	pecc. turpius
489	nesc. haec, *a 1. m.*	nesc. hoc
493	ut puto	ut puto
506	ei mihi	ei mihi
507	audibat	audierat
517	totidem cum deserit	totidem cum deserit
522	accipiat	accipiat
524	non proc.	non proc.
532	sumant	summant
539	uolgi	uulgi
545	mirabilis	miserabilis
564	est illa	est illi
575	recensebat	recensuerat
576	terra parenda nouo est	terra paranda noua est
595	iact. humidas	iact. tumidas
608	uoltus	uultus
612	tamen admonitus	tamen admonitus
617	metus adfuit	metus abfuit
618	ei mihi	ei mihi
636	multa tamen mitti	multa tamen mitti
641	et fuge, *a 2. m.* maestum fuged icere tectum	et fuge mestum fuge dicere tectum
643	uelox illi super ausa fenestra	uelox illi super ausa fenestra, *correctum et superscr.* humili super arua
650	app. signa notaeque petunt	apparent signa noteque pedum.
665	illos	illic, *superscr.* illuc
674	defectas	defectis
682	uoln.	uuln.
690	uolt.	uult.
693	ludis	ludis
694	res a ueneri gratior	res hac ueneri gratior
705	et quicunque	at quicunque
712	scorpios — uidendus erat	scorpius — uidendus eras
713	Bacho	bacho

	Codex Petavianus I.	*Codex Treverensis.*
714	Bache	bache
719	est, *omitt.*	scythicos longum narrare
722	genus	genu
723	subito	subitos
725	exponere	exponere
734	sanctis	sacris
736	bacho — referta	bacho — reperta
738	fabula sera	fabula nostra
740	concrepuere	concrepuere
751	stip. nexus	stip. nixus
763	presset	presset
772	luciferi pueris	luce feris pueris
784	dis — honor.	dis — honor
789	mitte	mite
793	declinis ad arcton	declinis ad arcton
794	miluus	miluius, *infra v. 808.* miluus
810	numinaque adiunctis quinque diebus habes	numinaque adiunctis quinque diebus habes
814	ens. expertis	ens. exertis
815	teneraeque ornate	tenereque ornate
818	discite et plenas exonerare	discant et plenas exhonerare
819	perc. lanas, *a 1. m.*	perc. telas
824	pticio	tycio
829	turba fere	nec uos uerba feri sensu fraudete
836	huc ubi	hic ubi
838	coep. amare, *a 1. m.*	cepit habere
842	tum clipeo	cum clipeo
846	exilio iubeat furta recepta	exilio iubeat furta recepta
849	tuba	thuba
857	corruptos	corruptus
860	compulerunt r. iussa	compulerant r. uisa
862	aras cunctaque facta	aras iunctaque fata
865	comitant. orbem	comitant. urbem
871	uolt	uult
875	litt. tacitis	litt. tacitis
878	feres	feret
		Explicit liber III. incipit IIII.
IV, 2	uoltus	uultus
3	certe mora canebas	certe modo festa canebas
7	an sanus	an sanus

	Codex Petavianus I.	*Codex Treverensis.*
8	semper onus	semper honus
9	lusimus campis, *a 1. m.*	lusimus annis
12	lapsaque sub terras	lapsaque sub terras
13	mense	mensem
21	hic a te	hic ad te
24	ipse tuos	ille tuos
26	nascente	nascenti
31	nesciret	nescire, *superscr.* quis nescit
34	assaracon	assaracum — capim
47	cumque patris regnum post hanc tiberinus ab illo	accipiens regnum post hunc tiberinus ab illo
49	agrippam — nepotes	agrippam — nepotes
54	ilia cum lauso (*l. Gron.* clauso) cum numitore sati	ilia cum lauso de numitore sati
55	patrio	patrui
57	parentis	parentes
61	mensem grato	mensem graio
63	mirum graecorum nomine	mirum graecorem nomine
69	nertius	naricius — lestrigones
73	fatis agnatus halesus	fatis agitatus alesus
76	et genus oeniden	et generum eniden
79	solemus	solemus
81	gelida	gelido, *superscr. a rec. m.* e
91	temperat orbem	temperat annum
98	iungi compare, *teste Gron.*	iungi cum pare
103	disposita	deposita
115	secundo, *a 1. m.*	secundi
122	ha nolim	ha nolim
133	deam colitis latiae	deam colitis lacie
135	redim. demite collo	redim. demite collo
143	sua tempora mirto	sua corpora mirto
151	tricum	tritum
158	coemaeam	c$\overset{u}{\text{y}}$meam
159	ueneri, *omiss.*	iubet ueneri
160	uenus uerso numine corda	uenus uerso numine corda
161	aeneades	eneidas
164	scorpio, *teste Heins.*, scorpios. *Gron.* — in uiridis	scorpius in uirides
168	solidum	solitum
169	incipiunt, *a 1. m.*	incipient
	in numeros, *a rec. m.*	humeros

	Codex Petavianus I.	*Codex Treverensis.*
174	taygetemque	taigetenque
175	sisiphe	sisiphe
181	inflecto	inflexo
184	tinn. aera	tinn. ere
191	dea quam scite doct.	dea quam scite docta
200	immensam	immensam
201	neque unquam	nec unquam
209	manibus	manibus
223	spect. aptis	spect. altis
224	casto uinxit	casto iunxit
231	uoln.	uuln.
237	illa etiam	ille etiam
240	ha pereant	ha pereant
241	ha	ha
247	moneat precor	moneas precor
249	iden	iden
261	obsc. sortes: patres	obsc. sort$\overset{i}{e}$s patres
263	arcessite	arcessite
269	ne sit	ne sit
280	et tenedon ueteres et iouis opes	tenedon et ueteres eticionis opes
282	quaeque	quaque
285	tunc	tunc
286	ueneris	ueneri — cithera
288	acmonidesque sonant	acmonidesque solent
306	nob. fui	nob. fuit
307	non et credita, *teste Gron.*	non et credita
309	ornatus u. p. capillos	et ornatos u. prodisse capillos, *superscr.* posuisse, *a rec. m.*
310	lingua senes	lingua senes. O, *quod a rec. m. superscr. erat, deleto*
317	uolt.	uult.
326	sed et scena	sed et cena
335	puppim et sine labe	pupem sine labe
349	mora sit	mora sit, *a rec. m. superscr.* fit
353	conuiuia quaedam	conuiuia quaero
362	tanto a	tantum a
405	chalibis iam massa	calibis iam massa
406	eheu	eheu
407	ceres laesa — orate	ceres leta, *priore scr. erasa* — orate

	Codex Petavianus I.	*Codex Treverensis.*
412	cereris	cereri
414	ignauem	ignauum
422	fertilis hensa	fertilis ethna
433	prolectat — inanes	proiectat, *a rec. m. corr.* delectat — inanis
440	pars rore et pars — meleloton amat	pars rorem et pars — mel. . oton amat, *quod ante ras.* meleloton *fuisse uidetur*
447	quid. clamat io	quid. clamat io
454	pect. nuda manus	pect. nuda manu
461	currit	currit, *sed corr.* cursu
462	henna	ethna
467	amenenaque	amenenaque
470	uert.	uert.
472	quaeque	quaque
475	tauromenumque	tauromenumque
476	sacramque melan	sacrarumque melan (?)
491	ethne	ethne
503	huc	hic
507	eleusin — quod nunc	eleusin — quod nunc
508	hoc	hic
520	eu melior	heu melior
532	agresti leue	agresti lene
536	habet — uisa sibi	habent — uisa sibi, *a rec. m.* ul cibi
539	menalia	menalina
541	abiit	abit
566	icariamque — rapax	ycariumque — capax
569	arabes	arabas
575	immania	immunia
612	taenaria. taerarea *teste Gron.*	tartarea
615	animamque, *a 1. m.*	animumque
619	decet	decet
627	scilicet ut	scilicet et, *a corr.* ut
632	nunc auidum, *teste Gron.*	nunc grauidum
649	nullaque die	nullaque diu
652	noctibus huic	noctibus huic
660	ponere ador	ponit ador

	Codex Petavianus I.	*Codex Treverensis.*
666	una iuuenca	una iuuenca
675	cum primum	tum primum
677	quartus tibi	quartus ubi
681	uictis	uinctis
686	obuia	obuia, *sed ab eadem m. corr.* humida
688	demps. et meritis —	demps. emeritis —
	pybus, *teste Gron.*	phebus
695	hoc modo	hec modo
697	at uirides —	aut uirides —
	colligat	colligit
699	tedis	telis
703	uolpem, 710 uulpem	uulpem
711	gens haec	gens hec, *corr.* genus hoc
715	qui prodiit	qui prodidit. *corr. corrigere uoluit* perdidit
721	parilia	palilia
731	populos	populus
735	lustra	lustra, *a rec. m. superscr.* lustrat
737	decorantur	decorentur
743	sequetur	sequetur
745	in utramque	multramque *recentior et sordida manus* in utrumque —
	resectis	resectis, *a 1. m.* refectis
746	palem	palem
748	effug. tabulis	effug. stabulis
752	semicaperque	semicaperque
758	uirgula	ungula
761	uid. liba	uid. labra
765	multos	multos
773	proueniet	perueniat
779	dum	tum. *a corr. 1. m.* sum
786	ouis	oues
788	unda deae	unda dei
789	patres artumque	patres aptumque
792	putat	puta
801	hunc tamen, *teste Heins.* nunc tamen, *teste Gron.*	hoc tamen
803	agr. ignes	agr. ignes
810	uolgus	uulgus

	Codex Petavianus I.	*Codex Treverensis.*
817	pacto	frater
820	pales	palis
821	ad solitum	ad solidum, *a rec. m. corr.* ad solitum
824	acc. finditur	acc. finditur
830	ausp. nostris	ausp. uobis
839	quis ad muros	quis aut muros
842	coepit in his	coepit et his
843	transiluit — transil. retor celer	transiluit — transil. retro celer.
844	premit diram	premit duram
845	introrsus abortas	introrsus abortas
847	uolt	uult
848	meos mores	meos muros
853	art. iunxit	art. unxit
855	tum	tunc
863	palis	pales
865	uolg.	uulg.
870	tectaque composita	textaque deposita
877	ueneris festum	ueneris festum
883	rutulis turn., *teste Gron.*	rutuli turn.
897	calc. horridus	calc. sordidus
900	uindicat et	uendicat in
901	quae restans, *a 2. m.*	que restant
907	robiginis	rubiginis
912	et premat	et tremat
913	nutr. secundi	nutr. secundi
914	fiant faucibus	fiant falcibus, *in rasura*
921	precor capreasque manus	precor scabrasque manus
925	utilior, *teste Gron.*	utilius
933	mántele	mantile
934	acerra ruit	acerra fuit
940	tosta siti tellus	tosta sitit tellus
942	quare fiat nil — habent	quare fiat nil — habet
943	tum phrygis	tum frigis
949	aufer uesta — diem cognati	aufert uesta — diem cognati

Vss. 943. 944. 945. 946. in Trev. a 1. m. omissi, a rec. m. in margine adscripti sunt.

Codex Petavianus I.	*Codex Treverensis.*
V, 5 posse dator	posse datur
14 summa tenet, *teste Gron.*	summa tulit
21 nec latus	et latus. *rec. m.* nec latus
23 uoltu	uultu

Versu 24. Petavianus I. desinit.

Has si varias scripturas diligentius examinamus, valde errasse videmus Merkelium, qui Petaviano I. summam auctoritatem tribuendam putaverit, Trevirensem autem librum facile apparet emendatiorem et praestantiorem esse, ob eamque causam maiorem ei fidem ad constituendum Fastorum textum esse habendam. Sed luculentius illorum codicum ratio et magna Petaviani I. in permultis depravatio alio modo comprobatur. Sed numeris et rationibus utendum erit.

Si scripturam Fastorum libri primi, qualis in editione Merkeliana extat, cum Gierigiana comparamus, Merkelium aut ipsum emendasse reperimus aut ab aliis emendatos ac defensos recepisse aut retinuisse hos CIV locos: I, 5 6 25 26 44 49 68 85 87 97 99 103 109 128 137 141 146 153 158 172 173 174 182 183 207 210 212 222 224 231 232 239 245 255 260 262 264 265 271 274 278 295 297 301 304 310 313 315 316 322 329 330 333 336 381 392 396 404 409 415 417 435 439 444 447 452 456 461 474 477 480 489 501 512 528 537 548 549 559 562 567 603 631 634 636 640 641 642 646 658 661 666 677 680 683 685 688 695 696 702 709 713 718 720. Ex quibus centum et quatuor locis Trevirensis liber tenet atque confirmat hos LXXXI. I, 5 officioque. 6 25 26 44 49 68 85 spectat. 87 97 99 103 137 141 146 153 172 173 174 voles inquit. 183 207 210 212 222 224 231 232 239 255 260 262 264 265 271 274 278 295 297 304 310 315 316 322 329 330 333 336 404 409 415 435 439 444 461 474 477 480 489 501 528 537 549 567 631 634 636 642 646 658 661 666 677 680 683 688 695 696 702 713 718 720. Hi septem et viginti in Trevirensi non leguntur: I, 85 109 128 158 174 182 245 313 314 381 392 396 417 447 452 456 512 647 548 559 562 603 640 641 685 709.

Ex illis viginti septem locis certe dubii sunt: I, 85 *cum totum* pro *totum cum.* porro v. 128 392 447 548 685. Restant viginti et unus: I, 5 109 158 174 182 245 313 314 381 396 417 452 456 512 547 559 562 603 640 641 709, e quibus 314 462 et 559 sine dubio falsi

ae mendosi sunt. Igitur de illis CIV primi libri locis restant octodecim, ubi copiae libri Treverensis nos destituunt.

Jam videamus Petavianum I. Ex illis centum et quatuor libri primi locis, quorum LXXXI codicem Treverensem habere vidimus, Petavianus I. hos septuaginta quinque continet: I, 5 6 44 49 68 99 103 109 128 141 146 153 172 173 174 182 183 207 210 212 222 224 231 232 239 255 260 262 264 265 271 274 278 295 297 329 330 333 336 381 404 409 435 439 444 474 477 480 489 501 512 528 537 549 562 567 603 631 634 636 640 642 646 666 677 680 685 688 695 696 702 709 713 718 720. Ex iisdem centum et quatuor locis hi vigenti octo a Petaviano I. non confirmantur: I, 25 26 85 87 97 137 158 245 304 310 313 315 316 322 392 396 415 417 447 452 456 461 547 548 559 658 661 683. Discrepant igitur illi codices in illis centum et quatuor locis eatenus ut Treverensis viginti septem et Petavianus I. viginti octo locis receptam a Merkelio scripturam non tueatur. Iam ex his locis undecim neuter agnoscit: I, 85 (ubi Petav. I. *spectet*, Trev. *totum cum spectat*), 158 245 313 314 392 396 447 452 547 548. Verum igitur discrimen horum librorum in centum et quatuor illis locis est, quod Trev. his sedecim locis: I, 5 *aversatus,* 109 128 174 182 381 417 456 512 559 562 603 640 641 685 709, Petavianus I. his septendecim locis: I, 25 26 87 97 137 304 310 315 316 322 415 417 456 461 559 661 683, receptam a Merkelio scripturam non tenet. Treverensis igitur sedecim locis vitiosus, ubi Petavianus I. integer est, et Petav. I. septemdecim aliis locis corruptus est, ubi Treverensis, si sequimur editionem Merkelianam, scripturam integram exhibet.

Apparet igitur, quod ad illos centum et quatuor libri I. locos attinet, inter hos duos codices parvum esse discrimen. Sed cavendum est, ne huic rationi nimium tribuendum putemus ad pretium et praestantiam illorum aestimandam et constituendam. Scimus enim, quae sit textus Heinsio-Burmanniani — nam Gierig in plerisque Burmannum secutum esse ante dictum est — natura et origo eumque maxime Heinsii pravo elegantiarum studio et coniectandi libidine talem, qualis sit, factum esse; de qua re alio loco luculentius et pluribus disputavimus. Itaque alio modo ac probabiliore de horum librorum fide et integritate quaeramus, et longe aliter rationem constare videbimus. In toto Ovidii Fastorum primo codex Treverensis secundum editionem Merkelianam (scito enim, nos hanc ubivis sequi, ne e diversitate editionum rerum fiat confusio) sinceram scripturam tenet, ubi Petavianus I. corruptus est, his septuaginta et sex locis: I, 25 26 48 60 64 83 87 106 *erant* 97 137 139 160 168 169

186 196 220 261 265 268 270 282 287 296 308 314 315 316 317 322 331 332 342 350 351 357 387 393 415 445 452 453 455 461 465 484 495 506 524 533 541 553 563 564 568 576 585 591 593 604 618 626 633 661 668 680. Contra Petavianus I. nonnisi viginti novem locis receptam a Merkelio scripturam tuetur, quibus Treverensis eam non praebet, qui sunt: I, 5 109 128 141 174 177 180 213 262 278 373 381 383 393 395 406 417 428 444 456 512 559 568 *molis* 592 603 640 653 685 709. Qui loci parum sunt, si cum septuaginta sex illis codicis Treverensis comparentur. neque enim singularis cuiusdam sunt gravitatis atque momenti ut non numero sed ponderibus aestimandi esse videantur. nam excepto I, 381, ubi Petavianus I. solus veram scripturam conservasse videtur, sunt de multis sane et vulgares plerique. Illud enim nunc praetermitto, in his locis complures esse, quibus Merkeliana e Petaviano I. scriptura aut falsa sit aut valde dubia et suspecta, quod partim iam ante significavimus et alius erit locus argumentis confirmandi. Haud dispar est ratio Fastorum tertii, in quo librum Treverensem his XLVIII locis, ubi Petavianus I. corruptus est, veram scripturam iuxta Merkelianam editionem servasse reperio: III, 10 37 44 71 76 88 96 112 123 131 145 155 199 201 202 206 230 249 260 264 307 311 323 324 334 338 430 445 449 474 486 488 595 617 650 655 674 694 705 736 738 751 814 836 857 862 865 875. Contra vix dimidia pars locorum est, ubi Petavianus I. Merkelianas scripturas habet, quas Treverensis non habet, qui sunt: III, 5 6 8 65 66 93 100 223 (?) 229 236 265 321 399 428 436 465 466 507 (?) 537 665 711 829 860 877 882. Accedit eo, ut et harum scripturarum complures corruptae sint. Sic quamcunque rationem inieris Treverensis libri praestantiam confirmari reperies. namque illud nunc omitto, non integram codicis Petaviani I. varietatem et corruptionem nos habere, et in Heinsii aeque atque in Gronovii opera multas videri esse lacunas. Ex omnibus autem his disputatis illud manifestum esse existimo, laudatum hunc Petavianum I., ut alios, in permultis corruptum esse neque hunc librum, neque alium ex iis, qui adhuc collati sint, de orthographia id non contendo, fide et integritate cum membrana Treverensi comparationem sustinere.

At eundem Petavianum I. Merkel non solum omnino emendatissimum censuit, sed eum etiam ab omni interpolationis suspicione alienum et in hoc genere stemmatis caput et principem iudicavit. sed haec communis videtur veterum librorum Fastorum omnium labes, a qua ne praestantissimus quidem liber Trev. prorsus immunis est. Petavianus I. autem interpolationes non paucas nec leves tenet. multa enim insunt, quae manifesto ex librariorum officina prodierunt, qui

quam se ipsi doctissimo doctiores poeta et elegantiores existimarent, delicias et inventiones suas integrae Nasonis scripturae sceleste obtruserunt. quae autem de quadruplici interpolatione vel diversis codicum interpolatorum classibus idem auctor proposuit opinionum commenta, et uno et altero loco citato probasse sibi persuasit, ut vero nomine appellem, nugae sunt, omni fundamento veritatis carentes. Paucas Petaviani I. interpolationes videamus, quibus non solum huius libri conditio cognoscitur, sed quae simul documento sunt, quam debili confirmatione vetustatis scriptura huius carminis in multis adhuc partibus versetur. Apostrophen, figuram, Petaviani I. librarius, in deliciis habebat — quod genus codicum Italorum inprimis proprium esse confirmant — itaque eam his septem locis prave et sine omni caussa induxit I, 393 *celebrabas*, I, 533 *recuses*, II, 95 *conscendis*, III, 76 *mensis eris*, III, 878 *feres*, IV, 949 *aufer*, I, 559 *abibas*. — I, 46 librarius exquisitius dici opinabatur *idem officii*, quam *idem officium*. I, 48 vulgarem loquendi formulum *lege* vel *ex lege agi* fastidiebat et novavit *iure agi*. I, 87 cum alibi *laeta dies* legisset, *laeta dies* scripsit pro *festa dies*. I, 296 oblitus, quid poeta I, 2 dixisset, doctrinam suam ostendere voluit et *fuit* in *sit* corrupit: quasi poeta in hoc loco primum destinaret, quod destinarat et professus erat in ipso exordio versu altero. I, 484 mater Evandrum patriam fugientem consolatur et ex eius persona et statu animi recte dicit: *Est aliquid magnis crimen abesse malis* —, librarius novavit: *est aliquid magni;* nimirum sapientius illud dici opinatus et nescius formulae *est aliquid* frequentis apud Nasonem usus. Ac de interpolatione Petaviani I. quidem hactenus. Addubitandum quoque de magna illa vetustate a Merkelio illi libro tributa, qui eum saeculi IX. esse existimat. Quod mihi scrupulum movet primum est tanta illa eius corruptio, quodque omnis generis, quae serioris aetatis videntur, vitia continere reperio. Accedit, quod haud alius tantae vetustatis Fastorum codex extat, quorum nullus supra saeculum X. assurgit. Denique metuo, ne Heinsius, quod etiam alibi ei accidit, in vetustate codici, qui ei placuisset, impertienda paullo liberalior fuerit. Quanquam hoc parum refert. De bonitate codicis enim nunc quaerimus.

Codici Petaviano I. in Merkelii editione Fastorum non solum nimia tributa est auctoritas, verum etiam, quod mirum videatur, bis permultis locis et sub duobus ac diversis quasi vere duo essent codices nominibus ac signis variae eius lectiones in ea citantur. Atque ea res sic se habet. Petavianum I. contulerunt, ut supra dictum est, tres docti viri, N. Heinsius, Gronovius et tertius Is. Vossius. Horum Excerpta ex schedis eorum, quae in bibliotheca Berolinensi extant, Merkel in commentariis suis primus edidit. Iam Heinsii et Gronovii Excerpta

sive varias scripturas, ut par erat, sub unius codicis nomine, uncis inclusis quibus scripturis inter se dissentirent, per unam literam A (nam alios codices literarum notis, alios numero arabico signare ei placuit), citavit. Vossi Excerpta eiusdem codicis autem ubivis proprio signo, numero 43, quasi diversi et peculiaris libri essent copiae, indicavit. en tibi exempla: II, 692 ita *cupiant* A Φ 29. 33. 43. III, 27. *stipite pugnans* A 8 43. III, 44. *iam sua signa* A 22 43. Quo lector facile in fraudem inducitur, ut illo numero 43 novam novi codicis paratui critico accedere auctoritatem existimet. Quare cum variae illae scripturae mira levitate a Vossio excerptae sint, neque quidquam quod frugi sit, quod non in Heinsianis huius codicis copiis contineatur, exhibeant, ut inutile pondus e commentariis Fastorum eiiciendae et oblivioni tradendae esse videntur.

Quum igitur Petaviano libro tanta in omnibus tributa sit auctoritas, quantam vidimus, merito suspiceris, editionem Merkelii, qui in recognitione textus Petavianum I. potissimum sequendum affirmat, magnum inde accepisse detrimentum. Sed non est ita. editor enim haud dubie ipse monstrum textus fore sentiens, si ad illum codicem scripturam exigeret et vere recensionem ad eum conficeret, cum ad agendum perventum esset, multa quidem, neque omnia vera, e Petaviano I. dedit, in reliquis autem tritam illam ab aliis viam tenuit, copias suas et emendationes prompsit, unde unde potuit, textumque ex optimis pessimis nec ipsis interpolatissimis quidem spretis constituit; videlicet confisus etiam illa persuasione, ut ipse quidem testificatur, si qui codd. in pravioribus essent, tamen ex antiquis eos fontibus esse derivatos et pauca sincerae illius originis traxisse: quod luculentis, si ad eum locum pervenerimus, exemplis demonstrabitur; sed idem ipsius verbis, quae multa de ea re sparsit, confirmatur. Verba eius h. l. collecta componam: conferet enim illud ad illustrandum, quae sit carminis in hac editione conditio, et quae, quod potissimum quaeritur, Petaviano I. et aliis codd. in ea tributa quaeque vere tribuenda sit auctoritas.

Petav. I. „Eximia eius est auctoritas nec nisi gravem ob causam deserenda, sed origo ab aliis paulo minus vetustis longe remota est et in scripturis manifesta saepenumero corruptio et barbaries.“

Arundelianus et Vossianus. „Utriusque singularis et eadem (?) est origo. Interpolationis non sunt immunes visi nec sequendi sine necessitate, aliquanto (?) recentioribus nonnunquam posthabendi. 3, 369 et 4, 949. levibus in rebus Arundeliani auctoritatem admisi.“ Et porro de Vossiano solo: „Ego si quando hunc potissimum librum secutus sum, factum id est in locis eiusmodi (ut V, 131. VI, 522.) ubi vel interpolatissimum quemvis admittere ratio fuisset.“

Bavaricus II. „Werferus testatus est librum videri saeculi XII. aut etiam XI. et habere singularia et praestantia. Nihil decedit huic laudi inter codicum meorum multitudinem. Sed tamen incipit (sic ??) ab hoc ordo librorum secundariorum, qui neque originem peculiarem, neque aut in orthographia aut in scripturis tantam curam praeferunt, ut perpetuo in discrimen veniant: mittuntur in suffragium ubi superiores rem destituunt ut III, 206."

Fragmentum Ilfeldense. „Est hic liber pretii eximii et ab omni interpolationis suspicione alienus. Ubi cum Petaviano I. conspirat, acta res est in omne tempus (?) fitque id non raro. Ubi discrepat ab hoc, res nascitur difficillima: quantum enim vetustatis decedit Ilfeldensi compensari solet scripturae non dubia praestantia, quam sine haesitatione Petavianae praetuli in levioribus discriminibus." — „Cum Arund. et Voss. nonnunquam cognationem prodit Ilfeldensis, ut III, 81. sq. 104; IV, 368. 555. Sed longe maior est Ilfeldensis necessitudo cum fraudulentissima Italorum, Vaticani I., Zulichemiani, Mazariniani familia. quos cum multis et gravissimis in locis teneam doli, certum tamen est originem ducere a codice singularis notae nondum interpolato et Ilfeldensi simillimo." — „In iis igitur carminis partibus, quae exstant in Ilfeldensi, saepenumero cum hoc etiam illos secutus sum." (*)

Bavaricus I. „Cum liber sit integer, cum scripturas habeat ubique proprias et plerumque egregias neque aut barbariei obnoxias aut ullo modo suspectas, cum collatus sit a me diligenter, hoc praesidio condicio critica carminis Ovidiani sese tuebitur, donec difficultates illae in libris superioribus eorumque triplici (?) origine expeditae fuerint. locis innumeris solus aut prope solus probabilem scripturam exhibet."

„Cantabrigiensis, familiae est Petavianae Monacensi secundo emendatior, saepe utilitatis egregiae, non raro ita ut II, 595 receptae scripturae unicus auctor."

„Liber Goettingensis, pleraque sane habet aliunde ex codicibus Petavianae originis iam nota: semel aut bis luculentas solum scripturas servare memini."

De libris saeculi XIII. (?) haec prodit: „non sunt propter viles ratiunculas deserendi libri antiquiores, sed neque prae desperatione aut fastidio spernendi deteriores." — „Sed eosdem libros (corruptos illos

(*) Quomodo ex parvo codicis Ilfeldensis fragmento illius cognatio cum tribus diversis codicum generibus satis dispici ac dignosci possit, ego non assequor; nec melius intelligere possum, tam dubiae originis membranam tamque versipellem optimis codicibus adscribi.

et interpolatos) nonne secutus sum, Ursinianum IV, 295, Zuliohemianum II, 739. V, 77 et similibus utrumque alibi in discriminibus? Fateor, et ipsum adeo Mazarinianum II, 229 ac semel bisve praeterea. Et fateor nimis fortassis suspiciosus fui in eorundem scripturis. — Scilicet, ut supra dixi, nulla est dubitatio, quin Ursinianus sit pervetustus et quin omnes ex egregia origine sint repetendi (!)." — „Nihil est, quin, quantum potuerim, ad codicum idoneorum et accurate excussorum revocaverim. Hi sicubi me destituebant, nolui eorum vitia reddere, circumspexi aut minoris rei libros aut minus perspectos."

Ex his igitur ipsius editoris verbis liquet, M. reapse non esse recognitionem ad codicem Petavianum I., quod iuxta illa, quae de illo libro ante scriptum vidimus, exspectetur, sed e variis eam lectionibus diversissimorum et origine et aetate et auctoritate codicum esse conflatam.

III.

Devenimus ad codicem Monacensem II. Est hic bibliothecae Monacensis, a Merkelio Bavaricus II. appellatus, non confundendus cum Bavarico sive Monacensi I., de quo hic non agitur. Hic codex indicatus est: *Codex bibliothecae olim electoralis Monacensis n. 594 foliorum nonaginta sex in oct. saec. XII.* Werfero saeculi duodecimi aut etiam undecimi videbatur. ipse non vidi. Descriptus ille est, ut clare patet, e Treverensi. Sed est hic spurcissimus liber documento, quam brevi tempore et quomodo per unum codicem scriptura prorsus degenerare originisque suae similitudinem per unum apographum magna ex parte amittere possit. vix enim ulla est corruptio aut orthographiae aut ipsius scripturae, verborum traiectiones, transmutationes, scripturae omnis generis deformationes quae in hoc codice non inveniantur. neque suas tantum depravationes et inventa veterator ille — sive veteratores sunt — pro optima permultis in locis et integra scriptura temere induxit, verum etiam praeter Treverense alterum exemplar, valde depravatum adhibuisse videtur, cuius lectionibus et mendis opus suum exornaret atque distingueret. Varias illius scripturas trium priorum de Fastis librorum et exadverso ubique Treverensis item proponamus.

	Codex Treverensis.	*Codex Monacensis II.*
I, 1	lacium	lacium
3	uultu	uultu
5	dedignatus. *marg. ab al. m.* ul aduersatus	aduersatus. *gl.* aspernatus

	Codex Treverensis.	Codex Monacensis II.
9	illic	istic
11	signancia	signancia
12	premia	prima. *sed corr.*
17	dederis in	dederisque in, *a 2. m.*
24	ingenii	imgenii
25	silicet ut fas est. *V. pag. 31. ad v. 167.*	scilicet ut fas est
41	tercius	tercius
46	officium	officium
55	uendicat	uendicat
57	deo caret	caret deo, *sed corr.*
60	damna	dampna
61	hec tibi. *a r. m.* hec mihi herencia	hec tibi herencia
63	faustum — nunciat	fastum — nunciat
64	primus	primum
65	bifrons	bifrons, *a 1. m.*
68	ocia — ocia	ocia — ocia
72	bona sunt bona	bono sunt bona
76	falesca. *marg. a r. m.* siliaca	phalisca *in rasura*
77	templorum	tenplorum
82	conspicuum	conspicium
83	rudes operum praebent fer. iuuenci	rudes tauri praeb. fer. securi
85	iup. arce sua totum cum spectat	iup. arce sua totum cum spectat. *v. scr.* spectet
95	tunc	tunc
96	tepens. *corr. a r. m.* repens	ferens
102	percipe	excipe, *a 1. m.*
106	aqua et tellus	aqua et tellus
109	flamma petit celum	altum flamma petit
112	membraque digna	membraque digna
113	confuse quoniam	confuse quoniam. *v. l.* confuse quondam
117	mare nubila terras	mare sidera terras
122	per tutas	perpetuas
126	et redit	et redit
127	cereale	cercale *a 1. m.*
129	patulcius	patultius
130	clausius	clausius

	Codex Treverensis.	*Codex Monacensis II.*
131	sicquondam uario uoluit rudis. *marg.* ul scilicet eterno. *gl.:* quia plura nomina habuit	ualuit rudis
132	nomine	nomina
134	iam tamen hanc	iam tu ... hanc, *a 1. m.*
135	frontes	frontes
139	prospicio	perspicio
142	internas	internas
147	territus egi	terr ... egi
148	suspectans — locutus humum	suspectans lo ..... eram
150	melius per uer	mel. puer. *a 1. m.*
152	de grauido	degrauido
153	arbor	arbor
156	in pratis	inpratis
157	159 tunc	tunc
158	sub trabe nectit	sub trabe nectit
160	iure uoc.	iure not. *a 1.* m.
160	164 phebus	phebus
167	commisi	commissi
168	inhers	inhers
169	artes obidem	artes ibidem *m. 1.* obidem *m. 2.*
170	plus quam	plusquam
174	inquit	inquid
176	uices. *marg. a 2. m.* ul preces	preces
177	tum deus — quem ferebat	tunc deus — quam tenebat
185	uult	uult
188	et peragat ceptum	et peragat ceptum
189	stipis adice	stipis adice
190	ne labat	ne labat
200	putas	putes
200	thorum	thorum
201	iupiter	iupiter
208	lamina	lamina
209	caput	capud
211	fur. cupido	fur. libido
214	uiciis	uiciis
215	intumuit	intumut
216	sciciuntur	siccuntur *a 1. m.*
217	precium	praecium, *per compend., uti plerumque*

	Codex Treverensis.	*Codex Monacensis II.*
I, 218	amicicias	amicicias
233	in amnem	in annem
236	a ioue	a ioue
238	lacium	lacium
239	puppem	pupem
242	harenosi	harenosi
244	res	res *omiss. a 1. m.*
245	ara mea est colli quem uulgus	ara mea est colli quem uulgus
247	paciens	paciens
249	iusticiam	iusticiam
253	bello	bellis
259	propexam	proexam
260	elabii. *marg.* ebalii. *a 1. m.* — retulit a tacii	oebalii retulit a tracii. *v. l.* tacii
261	capta sabinos, *corr.* sabinis	capta sabinos, *a 2. m.*
262	tacitos duxerat, *superscr.* ul tacios	tacitos duxerat, *v. sc.* tacium
263	uelud	uelud
265	contigerant	contingerant
266	inuidiosa	inuidiosa
268	artis opus	*v. sc.* artis opem
273	tacio	tacio
278	mihi est	michi est
282	num	num
283	uidentes	uidentes
286	trad. domitas. *corr.* famulas — renus	trad. domitas — renus
291	phebo nimphaque	phebo nimphaque
293	iupiter	iupiter
296	fuit ista	fuit una
297	quibus hec cognoscere	quibus hoc contingere
298	domos	domos
299	uiciisque iocisque	uiciisque iocisque
300	exeruisse	exipuisse *a 1. m.*
302	officiumque fori milicieque	officiumque fori milicieque
307	olimpus —	olimpus —
316	lira	lira
317	dies ductos. *marg. a rec. m.:* ductis	dies ductos, *sub ras.*
320	host. celitibus	host. celestibus
321	strictos tincturus	strictos ... ncturus

Codex Treverensis.	*Codex Monacensis II.*
I, **322** iussus agit	iussus agat
327 an quia	aut quia
328 ipsa	ipsa
329 pars etiam fieri solitis. *marg. a r. m.* fas	pars etiam fieri solitis, *a 2. m.*
331 et prius	et prius
336 hostibus a domitis	hostibus admotis
339 mirras — **341** eufrates	mirras — **341** eufrates
344 adusta sono	adusta foco, *a 1. m.*
353 penas	penas
354 abstinuisse	abstinuiste
359 mox et. *a r. m. superscr.* ul noxe	noxae *pro v. s.,* mox est *a 1. m.* —
360 afusso —	afuso, *a 1. m.* et fuso, *a 2. m.* —
363 quod apes	quod aper
367 damna	dampna
373 transformat et alterat	transformat et alterat
376 repares a. r. apes	rapares a r. apex
381 pascit ouis pratum	pascit ouis pratum
382 diis	diis
383 tuti — animas	tuti *1. m. omitt.* — animas
385 placat equo persis — hiper.	placat persis equo — yper.
387 quod triplici semel est pro	quod triplici semel est pro
389 sabeos — **393** bachi	sabeos — **393** bachi
394 tercia — **395** dii-licei	tercia — **395** dii-licei
399 sillenus	sillenus, *a 1. m. sed corr.*
400 qui rubroque auidas	qui rubroque auidas
402 accubuere thoris	acubuere thoris
405 naiades	naydes
406 aderat	aderat
411 micia	micia
412 tempora	timpora
413 sillene — **433** silleni	sillene — silleni
417 sola susp. in illa	solam susp. in illam
420 uultu	uultu
421 somnum	sompnum
427 nimphe	nimphe
428 ipse	ipse
432 ceperat	ceperat
436 reicit	reicit
437 obcena *Vid. supra I, 62.*	obscena

Codex Treverensis.	*Codex Monacensis II.*
I, 438 omnibus	omibus
439 penas	penas
444 sonos	sonos
445 sed nichil	sed nichil
446 diique	diique
447 non tamen — falsum est, nam	non tamen — falsem est, nam
449 nunc denique	tunc denique
454 inache laute	inache laute
457 delfin	delfin
462 archadie	archadie
466 diriget	diriget
470 archade	archade
471 quamuis	quamuis
475 dixerat hoc	dixerat hoc *a 1. m.*
478 archadiam parrasiumque	archadiam parrasiumque
480 siste puer lacr.	siste puer lacr.
489 ab horis	ab horis
490 aonia	eonia *a 1. m.*
491 tideus	tideus
497 et firma mente	et firma mente
499 monitu carmentis in amnem	carmentis monitu in annem
503 immissis — puppem	inmissis — pupem
504 manum	manu *2. m.*
509 diique	diique
512 chori	cori
513 mihique	michique
515 hi — menia	hii — menia
526 nunc minor	non minor *a 2. m.*
532 fas imperii	fas est imperii *a 1. m.*
537 in annos	in amnes, *correcto* annos *ab ant. manu*
539 pupibus — lacia	pupibus
540 ipse	?
542 archade	archade
543 erictidas	heritheidas
545 hospicium est tegea	hospicium est tegea
547 somno tirinthius heros	sompno tirintius heros
550 aduersos — ferox	aduersos — ferox
553 dira	dura
557 ora	oraque *a 1. m.*

	Codex Treverensis.	*Codex Monacensis II.*
I, 559	abibat	abibat
561	reuocamen	reuocamen
562	uenit	redit
563	obice	obice
564	honus	honus
565	quoque mouerat illis	quoque .. ederat illis
566	honus	honus
568	ictaque subsedit pondere mollis	iactaque subsedit pondere mollis
570	gerit	monet
573	quas quociens proflat — thiphoea	quas quotiens perflat
574	ethneo — iaci	ethneo — ieci *a 1. m.*
575	claua	clana
578	moriens	mouens, *a 1. m.*
579	iupiter	iupiter
585	ut diis	ut diis
589	redditaque est omnis populo	est *omittit.* — olim populo *v. scr.*
591	generosa, *marg.* ul cinerosa	cinerosa
593	affrica — isauras	affrica — bisauras
595	messala. *marg. a rec. m.* ul messana	? —
599	tot sumat	tot sumet
603	est *omittit*	est *omittit*
608	numen	numen
609	sancta *(II, 63.)*	sacra *a 2. m.*
611	originis urbi. *marg. a rec. m.* ul origine uerbi	originis urbi *a 2. m.*
612	iupiter	iupiter
614	uestras	uestras *a 1. m.*
616	pater urbis honus	pater urbis honus
617	respiciat titan a. ubi — tercius	respiciat titan a. ubi — tercius
618	parasie	parrasiae
619	carpenta	capenta, *a 1. m.*
624	excuciebat honus	excuciebat honus
625	immicia	immicia
627	nunc pariter tegee	nunc part' *in ras.* tegeae *m. 2. in ras.*
630	exanimata. *marg. a rec. m.* ul examinanda	examinata

Codex Treverensis.	Codex Monacensis II.
I, 631 adsiste	asiste
633 placantur —	placantur —
prouortaque	prouertaque
639 nunc — laciam	non *a 1. m.* — laciam
644 uulgus	uulgus
645 sparsos	panssos
646 corrigit	porrigit
648 fecisti quam	fecisti quae *fortasse sub rasura*
650 thoro	thoro
651 phebe	phebe
654 lira	lira
655 uenienti nocte	octaua nocte *a m. 1.*
656 mersus	mensus, *a 1. m.*
658 sementata, *corr.* sementita	sementita *a 1. m.* sementiua *a 2. m.*
659 lux hec	lux hoc *m. 1.*
661 sacri est, sic tempora certa	sacri est, sic tempora certa, *sub ras.*
665 suspendit	suspendit
671 frug. matres	frug. matres
675 cons. superis per quos correpta	consp. superis per quos correpta
677 immensis	immensis
679 saciate —	saciate —
autus	austus
683 cereal. culta	cereal. culta
685 subi. formice	subi. formice, *a 2. m.*
688 pall. ulla seges	pall. ullus ager
691 uiciant	uiciant
692 auena solo	auena loco, *pro v. scr.*
694 ord.	ord.
701 diis	diis
704 alumna	alumpna
707 illa dies	illa dies
709 ipsum nos carm. deducit p.	ipsum carmen nos deduxit p.
711 fr. aciacis	fr. ac..acis
713 desint — desit	desunt — desit
718 timebat	timebat
719 paccal. *corr.* pacal.	paccal.
721 perhennet	perhennet

	Codex Treverensis.	*Codex Monacensis II.*
II, 2	alter ut hic. *glossa:* it	alter ut it, *v. scr.*
7	signataque	signaque
8	et quis	et quis
18	pacando, *a corr.*	paccaudo, *a rec. m.* pacato
19	piacula, *superscr.* ul piamina	piacula
20	dant	dant *omittit 1. m.*
22	ueteri in lingua	ueteri in lingua
26	tempora	timpora
27	ipse — flamineam	ipsam *sub ras.* — flamineam
30	habebat	habebit
31	secta quia pelle	sectaque pelle, *a 1. m.*
35	purgamine	purgamina, *a 1. m.*
39	autoridem	auctoridem
42	immerita	inmerita
43	naupactolo	naupactoo
52	imis	imis *omitt. 1. m.*
53	spacio	spacio
55	frigie	phrigie
62	obligat	abligat *a 2. m.*
63	repertor	repertor
68	tibris	tybris
70	summi	summi
71	aether	aether
72	concitat	contitat
73	hesperias — abiturus	esperias — habiturus *sub ras.*
76	lira — 77 liram	lira — 77 liram
91	cinthia	cintia *m. 1.*
93	impl. undas	impl. undas
94	liriciis — hora	liricis — hora
95	puppem	pupem
98	tucius	tucius
101	puppem	pupem
104	pauca — lira	parua — lira
106	phebe	phebe
107	tiria bis tinctam	tirio distinctam
108	corda	corda
109	canencia	? —
110	tempora	timpora
112	puppis	pupis
114	honeri suppos.	honeri sub pos.

	Codex Treverensis.	Codex Monacensis II.
II, 115	sedet chitaramque tenet preciumque — ferendi. *marg. a r. m.* ul uehendi	sedet citharamque tenens pretiumque *a. 1. m.* — sedet citharamque tenet *a m. 2.* —
117	dii	dii
118	iupiter	iupiter
119	quoque es, *prior scr. erasa*	quibus est, *a m. 1.* —
121	alterno pectore	alterno pectore — sacras eterno nomine non, *v. scr.* — *v. s.* carmine
122	his factis — *marg.* ul fastis — honor	his factis. hi *v. s.* — hic sacris *v. s.* — honor
129	tamen	tamen, *in ras.*
131	iupiter	iupiter
133	concedes	concedas
135	te tacii — cecinnaque	te tacius. *v. s.* — te tad.. *1. m.* — cenninaque
140	repulit	repulit
147	boream horrere	boream orrere
148	zephiris — micior	zephiris
151	fallare	fallere
152	reliquid hiems	reliquid hiemps
153	tercia — ueniet	tercia — ueniet
155	amadriades	amadriadas
156	calisto	calisto
159	cinthia — federa	cinthia — federa
161	federa	federa
163	phebe	phebe
167	hac — tegea	hac — tegea
169	nimphis dixerat et	nimphis dixerat haec *v. script.*
173	licaone cetus	lichaona. licaone *v. s.* — cetus —
178	inuito est pectore passa iouem	inuito pectore passa deum est
179	pelice	pelice
180	iupiter inquid	iupiter inquid
190	artophilax	arctophilax
191	canamque petit — thetim	canamque petit — thetim
192	menaliam	menalion
195	hec fuit — uegentibus armis	hic fuit *a 1. m.* — uegentibus armis
198	summunt	summunt *a 1. m.*
206	tirrenum	tirrenum

	Codex Treverensis.	*Codex Monacensis II.*
II, 207	libica de gente	libica de gente
215	oculit alta feras	occulit alta, *m. pr.*
218	zephiro	zephiro
220	finit	finit — claudit *m. 2.* — fouit *m. 2. vel 3.*
227	faciant	facient
242	latet	latet
245	phebus	phebus
247	ne quid — moretur	nequid — morentur
248	et tenuem uiuis	et tenuem e uiuis
250	tollit et aerium	tollit in aerium *a m. 1.*
255	idrum. *marg.* idram	idrum
259	phebus	phebus
263	perhennia	perhennia
265	tercia	tercia
266	erunt. *marg. ul* eunt	erunt
268	attigerint — lacias	attingunt — lacias
270	archad. — tisphalides, stiphalides *a corr.*	archad. — timphalides
271	pholoe	pholee
273	nonacrini	nonagrini
274	trezoni paras. *a corr.*	trozene parras.
278	tunc	tunc
280	erat	erit
284	ipse feras	ipse feras
285	ipse deus —	ille deus —
	iubet ire	iubet esse
286	erat	erant *a 1. m.*
288	archades	archades
291	norant pro	norantque pro, *a 1. m.*
293	hanelab.	anelab.
298	tollerare nothos	tollerare nothos
303	thirincius	tirincius
304	utrumque loco	utrumque loco
309	pelleb.	palleb.
311	inde bachi —	inde bachi —
	thiloni, *superscr.* ul thimoli —	thmoli —
	tenebant	tenebat
315	ministri	ministrant
318	teretem	tenuem
319	uincla relaxat	uincula laxat

Codex Treverensis.	*Codex Monacensis II.*
II, **320** posset	possit, *v. s.*
322 cindebant magni	stringebant magnos
326 thoris	thoris
325 et **331** somno	sompno
332 soporis	saporis
333 errat adulter	errat in antro
335 cubilia	cubulia
338 sustinuitque — manum	continuitque — manus
340 retulit	retulit
341 thori	thori
345 hora	hora
347 tirinchius	tirincius
348 repulit — thoro	repulit — thoro
351 deiectus	depulsus
352 de *superscr.*	de *omittit 1. m.*
354 lida	lida
355 fall. lumina	fall. numina *2. m.*
361 uerubus	ueribus
365 cestibus	uestibus
370 repecta, *marg. ab eadem m. corr.* recepta	retenta
378 qui bene gessit	quí bene gessit
380 queue locum tali	quaeue locum tali
381 celestia semina partu	celestis semina martis
383 hos iubet. *marg.* ul his	
387 tiberim	tyberim
391 neque enim	nec enim
393 ha quam sunt similes quam formosus uterque	ha quam sunt similes ha quam formosus uterque
394 ex illis iste	ex istis iste
395 arg. uultu	arg. uisu
400 orba die	orba dee *a m. 1.*
403 uagierant — sensisse put.	uagierant — sentire put.
409 queque	quaque *a 1. m.*
410 nunc. *marg.* ul non	nunc
416 lingit	linguit
419 ille lupercal	ille lupercal
421 quis uetat — archadio	qui uetat *m. 2.* archadio
422 archadia — liceus	archadia — liceus

Codex Treverensis.	*Codex Monacensis II.*
II, 430 illo ceptra	illo regna
433 sub esquilio multis iuciduus	sub esculeo multis inciduus
435 huc ubi uenerunt	huc ubi conueniunt
436 supliciter —	sipliciter —
procubuere	succubuere
437 subito mote, *q.ſe.* motae	subito morte, *sub ras.*
439 italides —	italias *m. 1.* —
matres inquid sacer ircus	matres hircus sacer inquit
444 erectis	exsectis
448 aut quia princ.	autor princ. *m. 2.*
450 maturumque —	maternumque —
onus	honus
453 flamina non constant	flamina nunc constant, *m. 2.*
454 lata	lata
456 ethereos excipe	ethereos suscipe *v. s.*
459 tiphona	thiphona
460 iupiter	iupiter
461 eufratem —	eufratem —
comitata	comittata
463 summa tegebant	summa tegebant
467 nimphe —	nimphe —
sucurrite	sucurrite
468 diis	diis
470 cernis sidera numen —	cernis sidera nomen —
472 ne uiolent —	ni uiolent —
siri	siri
475 quiris —	quiris —
priscis	piscis
478 seu quia	seu quod
479 menia	menia
481 iupiter	iupiter
485 sidera	sidera
486 rata	rara
487 iupiter —	iupiter —
nutu	motu
488 pond. mouit —	pond. nouit. — pond. sensit *a m. rec.* —
athlas	athlas
495 falseque. *marg. ul* falso — patres in crimine cedis	falseque — falsoque, *v. s.* — cedis in crimine patres

Codex Treverensis.	Codex Monacensis II.
II, 497 proclus e longa	procu elonga
498 lunaque surgebat	lunaque fulgebat
500 retulit — horruerantque	retulit — horruerantque
505 thura —	tura —
placentque nouum	placent nomen
518 primicias	primicias
519 admoniti — torrenda	ammoniti — horrenda
520 damna	dampna
521 uerreb.	uereb. *a 1. m.*
524 illa suas	ipsa suas
526 indicit	indixit *v. s.*
527 tabella	corona
532 piras	piras
534 stix	stix
535 proiectis. *marg. ul* porrectis	porrectis
538 testa	te.ta *1. m.*
539 nec mai. sed et his	non mai. sed in his *1. m.*
545 pugnantibus *superscr.* pugnacibus	pugnantibus
547 impune	inpune
551 latosque uolasse, *corr. a r. m.* ululasse	latos ululasse
557 que cupide	quae timidae
559 himenee faces	himinee fasces
560 sepulcra faces	sepulchra fasces
561 dii	dii
562 thure — pfoci	ture — foci
563 sepulcris	sepulchris
565 quam tot de —	quam quod de —
supersunt	supersint, *a 2.* supersunt
566 nostra pedes — *marg. pro glossa* dies *a r. m.* — habent	nostra dies habet *2 m.*
568 ultima plac.	optima plac. *in ras. m. 2.*
570 facit tacite —	facit mutae, *v. scr.* —
575 astrinxit	adstrinxit
576 menta —	mentae *a 1. m.* —
capud	capud
579 inimicaque uicimus —	que *omittit* — uicimus —
ora	arma
580 dixit	dicet
581 requires	requiris

	Codex Treverensis.	*Codex Monacensis II.*
II, 583	iupiter	iupiter
584	pacienda	pacienda
585	iacebat	latebat, *v. scr.*
587	nimphas	ninphas
592	uestrae m. sororis erit	nostrae m. sororis erat
595	tiberinides unde	tiberinides undae
598	sillaba	sillaba
599	uicio —	uicio —
	almo. *marg.* ul amon.	almo
604	inquid	inquid
605	iupiter	iupiter
608	nimpha	nimpha
610	tunc	tunc
615	caristia	caristia
617	a tumulis	attumulis
623	qui matris	qui mater, *a 1. m.*
625	tantalides matres, *corr.* fratres	tantalides fratres
627	et progne	pronine
629	diis —	diis —
	thura —	thura —
	generis	generis *omittit m. 1.*
631	pignus amoris	pignus honoris. *v. s.* amoris
632	cibos	cibos
633	sompnos	sompnos
634	larga	larga
635	bene te patrie pater	bene te patrie pater, *a 1. m.*
637	celebratur. *marg.* ul celebretur	celebratur
639	diffossus	diffussus *a 1. m.*
640	antiquis tu quoque nomen	antiquis sic quoque nomen
643	ignem curua — testa. *marg.* ul testu —	ignem curua — testa —
	hic	hic
645	ligna —	lingna —
	conscisaque —	constiaque, *a 1. m.* —
	construit arte	construit arte *q. e.* arcte
647	tunc	tunc
649	medios immisit	medicos inmisit, *a 1. m.*
652	signis	lingnis, *1. m.*
661	tiareride	thiaterida
663	ociades —	othiades, *m. 2., a 1. m.* athiadas —
	tectus	tectus

	Codex Treverensis.	*Codex Monacensis II.*
II, 667	ut ueteres memorant	ut memorant ueteres
672	stacione —	
	manes	manes
682	spacium	spacium
685	habebat	habebit, *m. 1.*
699	appellat	apellat
701	ortus	ortus
703	illic tarquinius	ille et tarquinius *a 1. m.*
704	summa metit	summa legit
706	iussa	uerba
711	phebus	phebus
712	primus	princeps
714	non intellecto	llecto *in ras.*
718	creditus —	creditus, *v. s.* —
	procubuisse	succubuisse
727	thorus	thorus
730	et feruet multo	exercet multo, *m. 1.*
733	super est	super est
736	custos	constos *m. 1.*
737	colla coronis	colla capillis, *v. scr.*
739	lucrecia. cuius	lucretia. cuius
740	thorum —	thorum —
	calathi	colathi
744	quam primum nostra facta lac.	quam primum facta est nostra lac.
745	audistis	audistis
752	frigus habet	frigus habent
758	honus	honus
759	furiales	furiales
763	et quod corr.	et quam corr. et quo *v. scr.*
763	ille cupit	ille furit
765	prenuncius	praenuncius
771	uerba fuerunt	uerba fuere
774	qui fuit unda timet. *marg.* ul tumet	qui fuit ante tumet
775	placide	placidae
777	agitatur	agitatus
778	thoro	thoro
780	audaces —	ardentes —
	forsque deusque —	forsque uenusque. metusque, *v. s.* —
	iuuat	iuuant

Codex Treverensis.	*Codex Monacensis II.*
II, 789 sompnum	sompnum
791 aurata —	auratam *m. 1.* —
liberat	liberat
793 thorum —	thorum —
lucrecia	?
795 nichil	nichil
799 faciat	faciet, *m. 1.*
800 uetat	uetat
801 urgentur	urguetur
803 precioque	praecioque
804 nec prece —	nec praece —
nec mouet	nec ualet
805 his ages. *corr.* nil agis —	
er. dixit per crim. uitam	er. uitam per crim. dixit
811 dies sparsis	dies sparsis
816 exequias —	exsequias —
quoque sit —	quo sit —
icta malo	icta modo
821 ter destitit	ter restitit
822 oculos ideo sustulit	oculos ad eos sustulit
823 hec	hec, *sub ras.*
829 fixit	fodit
831 ne non	nec non, *m. 1.*
833 dampna	dampna
836 semian. corpore	semian. pectore
838 impauidos	inpauidos
839 perque tibi hunc	per tibi hunc
841 penas cum strippe	penas cum prole
846 inuidiamque trahit	inuidiosa trahit
850 illa suprema	illa summa, *a 1. m.*
852 hiems	hyemps
853 progne	progne
858 prospicit	perspicit
859 gradiue	grauide
862 iam tibi, *superscr.* ul michi	iam mea
III, 1 clipeo	clipeo
5 manibus peragi	peragi manibus
6 nec minus	nec minus, *m. 2.; a 1. m.* non minus
7 temp. sume	temp. summe, *sub ras.*

	Codex Treverensis.	*Codex Monacensis II.*
III, 8	et quid —	et quid —
	inhermis, *sed* h *erasum.*	inhermis
9	tunc	tu. tum *fortasse sub ras.*
10	cepit ut huic —	cepit et huic —
	magua dares	digna dedit, *v. s.*
13	ad mollem decliui. *superscr. ab eadem m.* uel decliuo	ad mollem decliuo
18	sompnos	sompnos
23	sompnus — iam scilicet intra *in ras.*	sompnus — iam pondere et intra *v. scr.*
27	sompni	sompni
28	sompno	sompno
30	uicta	uicta
33	protexerat	pertexerat
36	amonitu —	ammonitu —
	timore micat	timore tremit *v. scr.*
37	pugnant	pugnat
40	iussa, *superscr. ab eadem m.* ul uisa	dicta
50	habebat	habebit, *a 1. m.*
57	honos —	honor —
	ueniet cum laurentalia	ueniet tunc cum laurentalia, *a 1. m.*
59	Martia	Marcia
61	ministris. *marg. pro glossa* magistris	ministris
65	audierant	audierant
66	in paruis	in paruis
69	fuerunt	fuere
71	iam modo	iam quoque
74	credor et ut credar	dicor et ut credar
75	romano dicimus, *superscr.* ducimus	ducimus
79	tamen	tamen, *sub ras.*
81	cicropide —	cicropidae —
	minoia	minoida, *m 1.*
82	isiphilea	ysiphilea
83	micene	micenae
84	pinigerum	piniferum
87	uacat	uacat, *m 2.*

	Codex Treverensis.	*Codex Monacensis II.*
III, 89	tercius —	tercius —
	quintus —	quartus —
	phaliscis	
90	hernica	hermica
92	menia	menia
93	equirius acer —	aequiculus acer —
	his quintum. *marg. corr.* bis	?
94	forensis. *superscr.* cu	curensis, *m. 2.*
97	ordine fastos. *marg.* ul saltem	ordine saltim, *m. 1.*
98	autori	autori, *m. 1.*
105	aut hiadas —	antyadas, *m. 1.* —
	athlanteas	athalanteas
106	senserat. *marg. a rec. m.* ul nouerat	nouerat
107	cinosura	cinosura
108	sinodis, *marg. ul* sidoniis	
	elicen —	elicen
111	non obseru.	non obseru.
115	quidem feno	quidem foeno
116	quantam	quantum, *1. m.*
119	ergo animi indoc.	ergo n indoc. *a m. 1.*
125	seu quia ad	seu quia ad
126	spaciis —	spaciis —
	sumitur	summitur
127	inde pares	inde pares
130	leg. quisque	leg. quisque
131	partes totidem —	totidem partes —
	ticiensibus	titientibus, *m. 1.*
132	rannes	rannes
133	in anno	in annuos
139	febi	phebi
143	arch.	arch.
144	refecta	resecta, *a 1. m.*
145	hinc esse	hinc esse
146	cepta —	cepta —
	mense repente coli	mense repente coli
148	spacium — pene	spacium — pene
149	ab hoc	ad hoc, *m. 1.*
150	incipit in numero, *superscr.* a	incipit in numero, *sub ras.*
153	siue hoc a	siue ho a
163	decies senos	decies sonos, *a 1. m.*

	Codex Treverensis.	Codex Monacensis II.
III, 164	tempora quinta	tempora quinta
166	consummatur	consumatur
168	si licet	scilicet
169	gradiue	grauide, *a 1. m.*
176	solam	solum
178	petis et memori	petis memori, *a 1. m.*
181	menia	maenia
182	credita sed. *marg.* ul condita —	condita sed —
	tunc nimis	nunc nimis, *1. m.*
185	somni	sompni
186	thoro	thoro
187	nomen romanus maius	nomen maius romanus
190	sanguinis auctor	sanguinis ultor, *1. m.*
193	cum pare quaeque suo	cum pare quaeque sua
195	connubia —	conubia —
	gentibus atque, *sub ras.*	gentibus atque
199	conso consus	cunso cunsus
200	illo festa	illa festa, *1. m.*
202	tunc	tunc
205	ausa loqui, *corr.* orsa loqui	orsa loqui
208	ultra lente	ultra lentae
209	sed nunc dii, *corr.* utra dii	utra dii
210	arma tenet	arma tenent *a 1. m.*
212	cons. uobis	cons. uobis, *v. scr.*
223	tunc denique	tunc denique
224	poterat posse coact.	poterat ipse coact.
227	tenent	tenet
229	diem prima meas, *a 1. m. corr.* primasque meas	diem primasque meas
230	leue munus habent	leue numen habent
231	committi	conmitti
235	quid quod —	aut quod, *in ras. m. rec.* —
	hiems	hiemps
236	pereunt lapse	pereunt laxae, *m. 2.*
238	uiuidaque, *marg.* ul humidaque	uiuidaque
242	lacie	laciae
244	militiam	miliciam
245	rom. agebat	rom. habebat
246	exquilias	exquilias, *a 1. m.*

	Codex Treverensis.	*Codex Monacensis II.*
III, 247	iunoni templa	iunonis templa
249	pectora causis	pectora curis
260	mamuriumque —	manuriumque, *a 1. m.* —
	canant	uocant
261 262	nimpha	nimpha
261	mone nemori —	mone nemorum —
	stagnoque operata	stagnoque adoperta
262	tua facta, *marg. a rec. m.* festa	tua festa
263	silua praecinctus	silua praetextus
265	ypolitus — dicerptus	ypolitus — direptus
267	uelantia	uolantia, *1. m.*
268	posita est	est *omittit*
270	faces	fasces, *1. m.*
271	ten. fortes manibus ped.	ten. fortes manibusque ped.
274	bibit, *sed corr.* bibi	bibit
283	uisa iam uertitur	uisa conuertitur
284	farraque salsa	salsaque farra
288	uulgi	uulgi
291	poterunt	poterint
298	perhennis	perhennis
301	bachi	bachi
307	abcessit —	abcessit —
	temtando u. pugnant, *suprscr. a rec. m.* ul pugnando u. temptant —	pugnando u. temptant —
	somnus	sompnus
308	fortius	forcius
309	di	dii
313	tibi dicere (*q. e.* discere)	tibi dicere
315	di sumus —	dii sumus —
	qui dominemur	qui dominamur
318	at poteris	sed poteris
319	dixerat hoc	dixerat hoc
321	iupiter huc	iupiter. huc *omis. 1. m.*
321	ueniet ualida —	ueniet summa, *pro v. scr.* —
	perductus —	perductus —
	ab arce	ab arce
322	stix —	stix —
	michi	michi
323	laqueis quid agant	quid agant laqueis

	Codex Treverensis.	*Codex Monacensis II.*
III, 324	quaque trahant a superis sedibus — *primum scripsisse uidetur:* qua trahat a superis	sedibus a superis qua trahat *a 1. m.*
327	iupiter	iupiter
328	te celebrant	te *om. 1. m.*
332	dirig.	dirig.
333	ut rediit animus da	utque animus rediit da
337	amb. remota	amb. remotum *var. scr.*
340	hortis	ortis
341	hominis summes	hominis summos, *v. scr.*
342	piscis ait	piscis erit, *v. scr.*
344	abig.	ambig.
345	totum crastinus orbem	totum cincius orbem
346	cinthius	crastinus
348	fertur adorantem	fertur et orantem
349	certe credemus	certe credemus
353	cinthius	cinchius
354	iup.	iup.
356	aduenieute	aduenieute, *incertum num 1. m.*
357	rorata mane	rorataque mane
359	cum sedit, *marg.* ul consedit	cum sedit
361	phebus	phebus
363	caput	capud
364	dis	diis
366	iupiter	iupiter
369	tria fulmina	tria fulmina
370	loquor	loquar
372	submisere —	submisere —
	cum duce —	sub duce, *1. m.* —
	turba suo	turba suos
376	nulli	nullo, *m. 2.*
377	recisum est	rescisum est, *m. 1.*
383	marmurius	mammurius, *1. m.*
387	iam dederat saliis a saltu nomina dicta	iam dederat saliis a saltu nomina dicta, *v. s.* saliis qui saltu nomina ducunt
389	tunc — — mamurius, *sprscr. a. r. m.* mar.	tunc — mea murius, *a 1. m.*
397, 398, 399, 400	*Hi quatuor uersus in textu desunt, in margine leguntur, ab alia manu et recentiori.*	

	Codex Treverensis.	*Codex Monacensis II.*
III, 397	his etiam coniunx capitis discincta dialis	his etiam coniunx capitis discincta dialis
399	tercia — dimensa — suos	tercia — dimersa — duos
401	austris hic est	austris hoc est, *m. 1.*
402	nomen utrumque	nomen utrumque
403	tithonia	titania
404	ceperit	ceperit
405	artophilax — bootes	artofilax — boetes
408	parua docere	parua referre
409	ampelon — satiris (*corr.* satiro) nimphaque	anpelon satyris *v. scr.* nimphaque
411	pendentem e frondibus	pendentem e uitibus
414	liber	bachus
415	ubi e terra, *superscr.* oceano *a rec. m.* — olimpum	ubi a terra — olimpum
416	phebus	phebus
422	iuncta uidet	iuncta uidet
427	fouet ille	fouet ipse
430	ut iouis ante	ut iouis ante
435	ne tamen — obstet	nec tamen — instet
437	iupiter — iuueniles	iupiter — iuueniles
438	deinde manus	deinde manus
439	gigantes	gigantes
440	inermis	inhermis
441	ossa nouis	ossa iouis
442	fixus olimp.	f...s olimp.
445	uegrandia — colone, *superscr.* i	uehe grandia — colone
447	uis ea si uerbi est — cur non ego iouis, *sed inter* ego *et* iouis *rasura est. uidetur* ul iouis *fuisse*	uis est si uerbi, *1. m.* cur non ego l'iouis
448	suspicer	suspicor
452	respersis	repersis
456	fodit	fecit
458	et nitidus	et nitidis
459	nocte cor.	nacte cor., *1. m.*
461	bacum	bachum
462	regenda	regenda
465	depexis	depexos

Codex Treverensis.	*Codex Monacensis II.*
III, 466 uincit — ab orbe redit	uincit — ab orbe uenit
468 bacho	bacho
469 spaciataque — litore	spaciataque — litore
477 mea sors	mea fors, *v. s.* sors
481 482 501 bache	bache
481 timpora	timpora
482 cognite	cognita, *m. 1.*
483 pelice	pelice
484 thor.	thor.
485 heus ubi	heus ubi
486 quociens — loquor	quociens — loquar
488 iudicio	indicio, *m. 1.*
489 nesciat hoc — dolor. utar	nesciat' hec — dolor. utar
490 tociens	tociens
493 ut puto — pelex	ut puto — pelex
497 bache	bache
498 coni. assueui	coni. assuetis
500 me iuuat et ledit	me iuuat et ledit
501 neque enim — nocebat	nec enim — nocebit, *1. m.*
507 dix. audierat	dix. audierat
508 liber ut a	liber et a
511 thoro	thoro
514 illa tibi	illa mihi
517 totidem cum deserit	totidem cum deserit
522 accipiat	accipiat
523 perhenne	perhennae
524 non procul	non procul
527 tentor. ponunt	tentor. figunt *v. scr.*
529 statuere col.	posuere col.
532 sumant ciath.	summant ciath.
534 sibilla	sibilla
537 posito longas	posito longas, *v. scr.* — posito laetas, *m 2.* posito lectas, *a 1. m.*
544 est *omissum*	meo est
547 compositusque ignis	compositusque ignis, *v. s.*
553 thalamis tamen inquit	talamis t'n inquid
556 amisso	ammisso, *m 1.*
558 tercia	tercia

	Codex Treverensis.	*Codex Monacensis II.*
III, 559	lacrimansque sor. —	lacrimam sor., *2 m.* —
	linquit	liquid
560	menia	menia
561	unguenta fa, *duae reliquae syllabae desunt* —	
562	accipiuntque comas —	*Gloss.:* accip. fa —
564	est illi	est illi
565	fuge pede labitur equo	fugae per labitur equor, *v. s.*
566	menia respiciens	menia prospiciens
567	cosyre	corisse, *m. 2.* — cosiri, *m. 1.*
568	libici	libici
569	petit hospicio	peti hosspicio
570	hospes opum — battus	hospes: opum, *m. 2.* — bachus, *m. 1.*
572	inquit	inquid
573	hospicii	hospicii
574	pigm.	pigm.
575	recensebat	recensuerat, *v. scr.*
578	imbelles	inbelles
579	iussa fugit	iussa facit, *v. s.*
581	gafidis	cractidis
585	et dubia —	et *superscr. 1. m.*
588	puppis. 600 pupis —	pupis, *hic et v. 600.* —
	notho	notho
593	et 594 desunt	594 utitur aut uotis — uotis . . is quoque
596	tegit	teget, *a 1. m.*
599	ducitur ad	ducitur ad
603	littore	litore
606	lacios	lacios
608	uult.	uult.
609	heu fugiat	heu fugiat
611	cythereius	chitereius
612	admonitus —	ammonitu —
	motus elissa tui	mortis elissa tuae, *v. scr.*
618	ei mihi	ei mihi
619	ne refer —	nec refer —
	illo corpore digna	illo digna cruore
621	horis	horis
631	tyro — libica — hora	tiro — libica — hora
633	uulnus	uulnus

	Codex Treverensis.	*Codex Monacensis II.*
III, 636	multa tamen	multa tamen
639	thorum	thorum
641	et fuge —	et fuge *2. m.* —
	mestum fuge dicere tectum	mestum fuge dicere tectum
643	exilit et —	exiliit et —
	uelox illi super ausa (*sprscr.* humili super arua) fenestra	uelox illi super ausa fenestra
645	cumque metu	cumque metu
646	damna	damma
649	sidonis	sydonis, *sub ras.*
650	apparent	aparent
654	amne perhenne — anna perhenne —	amne perhenne — anna perhenna
656	seque diemque	seque deemque
659	nimphen athlantida	nimphen atha...ida, *1. m.*
673	perenne	perhenne
674	ferebat opem	ferebat opem
676	coheunt certaque	coeunt cunctaque
677	ad annam	ad illam, *1. m.*
678	uerba facit	uerba refert.
681	armifer armifere	armiger — armigerae, *v. scr.*
682	uuln.	uuln.
683	di studio similes	dii similes studio
684	hee tibi	hee tibi
688	et uicta est	et uicta est
689	thal.	tal.
693	ludis amat.	ludit amat. — lusit *v. scr.*
694	gratior	carior, *v. scr.*
695	dicta	uerba
696	hanc	hac
705	at quic.	et quic.
710	iusta per	iuxta per
714	bache 713 736 bacho	714 bache 713 736 bacho
716	iupiter	iupiter
717	maturo tempore	maturo corpore
719	sithonas —	sitonas — et *omitt.*
	scyticos — est *omitt.*	sciticos — est *omitt.*
721	mala preda	male preda
722	ligurge	ligurge
723	ecce libet — tyrenaque	ecce licet, *m. 1.* — tirrenaque
725	exponere	exponere

	Codex Treverensis.	*Codex Monacensis II.*
III, 726	uocet	uocat, *m. 1.*
730	primicias — seposuisse	primicias — supposuisse
733	auctoris ductum lib.	autoris duco lib., *m. 1.*
734	sacris	sanctis
735	succis quia	succis quoque
737	hebro	ebro
739	iamque erat — rodopen — flumina	erat *omitt. 1. m.* — rodopem — flumina
740	concrepuere	cum crepuere
741	noue	none
742	secuntur — apes	sequntur — apex, *1. m.*
745	l... sque senex	lenisque senex
747	in excessa	in excelsa
751	const. ipse	const. ille
752	auide trunco	auide in trunco
753	milia crabronum	milia ..c bonum
754	oraque prima	oraque prima
757	satyri	satiri
763	presset	praessit
764	tyrsos	tirso
765	anus hoc	anus hec
766	hec erat	hec erat
767	hedera — hedera — est hedera est — baco	edera, *primo tantum loco* — est *primo loco omissum* — bacho
769	nisiadas — nimphas	nisi addas — nimphas
770	opposuisse	opposuisse
772	luce feris pueris —	luce geri pueris, *m. 2.* — lucifero pueris, *m. 1.*
	bache — tua	bache — tuo, *m. 1.*
779	an quia	an *erasum uidetur* — aut quia *v. scr.*
784	sed dis — honor	sed diis — honor
789	mite — pater caput	mitte — caput pater
790	et des	et dies, *m. 1.*
792	hac sicut memini	hac sicut memini
793	licaon. — decliuis — arcton	lichaon. — declinis — arton
794	miluius — hec illa	miluius — hac illa
795	qui ded.	a ioue
796	a ioue	quis ded., *v. s.*
802	parcarum	parcharum
805	immolat hunc	immolat hunc *in ras.*

Codex Treverensis.	*Codex Monacensis II.*
III, 807 iupiter	iupiter
808 miluus et emeritus	miluius et emeritus
810 numinaque adiunctis —	numinaque adiunctis —
diebus habes	diebus habet
813 super fusa	super fusa, *v. s.*
814 ensibus exertis	ensibus expertis
815 tenereque ornate	teneraeque ornate
817 lanam mollire puelle	lanam mollire trahendo, *v. s.*
820 pect. denset	pect. densat, *v. s.*
824 tycio	phitio
825 epeo	epepo
827 phebea	phebeia
829 uerba feri sensu —	turba deam sensu, *m. 2.*
fraudente	fraudente, *1. m.*
831 ... celum —	celum —
coloribus uris	coloribus aptas
835 qua mons desc.	qua iouis desc., *1. m.*
836 hic ubi — est — est	huc ubi — est *primo loco abi.*
plana	plena
838 cepit	cepit
841 843 aut quia	aut quia, *v. scr.*
844 hoc signo litera prima	hoc signo litera prima
845 an quod	an quia
846 exilio iubeat	exilio iubeat
849 thuba canora	tuba — canora
850 ammonet	ammonet
852 pixee	fixee
854 solet	solet, *partim in ras.*
856 delphic.	delfic.
857 nunciat	nunciat
858 861 frixi — frixus	frixi — frixus
860 compulerant	compulerant
861 tempora	timpora
864 et ferit	et fert, *m. 1.*
866 eripit inde	eripit illa
872 et extentas	et extensas, *m. 1.*
876 cholcas	colcas
879 clauserit	clauserat, *1. m.*
882 pacis erunt	pacis erunt
explicit liber III. incipit IIII.	explicit liber III. incipit IIII.

Habes varias scripturas codicis Monacensis II. trium priorum de Fastis librorum cum codice Treverensi compositas. quas si curatius percenseas nec paucorum versuum, sed totius libri, quae in hac re valeant momenta ponderes, similitudinem cum Treverensi et ex eo originem ubivis agnosces. Verum eundem videbis, quod omnem modum excedat, ab archetypo suo desciscere. plus enim CCCC locis ortographia ac ipso sensu depravatus et misere corruptus est, quibus Treverensis integram scripturam offerebat. Perlustremus, quando librum primum et tertium in alia quaestione supra adhibuimus, Fastorum alterum, usque sequentes editionem Merkelianam. Corruptos reperimus in uno illo libro hos LXXXI locos, ubi Treverensis integer erat et receptam a Merkelio scripturam praebebat: II, 30 104 107 151 178 192 222 247 248 268 280 285 286 309 311 318 319 322 332 333 338 351 370 381 394 403 419 430 433 435 436 437 439 444 450 478 486 487 488 497 498 505 519 524 539 557 565 579 581 592 627 637 640 667 704 706 718 744 752 763 764 771 774 777 780 801 804 805 821 822 829 836 841 846 858 862. Profecto post hoc specimen non opus est plura addere. —

Iam possumus de hoc quoque codice ratiunculam subducere. Codex Monacensis II. mendosum est et corruptum apographum Treverensis, quod parum habet auctoritatis atque momenti ad scripturam Fastorum constituendam. nam ubi cum Treverensi consentit, nihil novae auctoritatis affert. parum enim, quamdiu archetypum extat, ad criticam ponderis adicit apographorum illius consensus aut multitudo. ubi vero non conspirat, plerumque corruptus est. perpaucis tantum locis aliquid proprii habere videtur, qui tamen non sine cautione et suspicione respiciendi sunt.

Corrigenda.

Pag. 30 v. 634 leg. *sumite* pro *sumiste* -- v. 643 *ul testu* — v. 770 *iniecte* pro *neglecte* — Pag. 31 v. 66 *Trev. paruis* — P. 33 v. 532 leg. *Trev. sumant* — 575 Trev. *recensebat* — P. 35 v. 31 *Trev. nesciret* — v. 63 *Trev. Graecorum* — P. 36 v. 249 *Trev. idem* — Pag. 50 v. 381 leg. *pauit* — P. 51 v. 526 *Trev. nec minor* — v. 547 *Trev. tirinchius* — P. 52 v. 627 Trev. *tunc* — v. 630 Trev. *examinata* — Pag. 56 v. 268 Trev. *attigerit* — v. 274 leg. *Trev. trezone.*

